

Preporuke za usklađivanje antikorupcijskih politika u BiH sa općim principima Strategije za borbu protiv korupcije 2024-2028.

Na temelju Člana 11. a u vezi sa Članom 22. Zakona o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije („Službeni glasnik BiH“, broj: 103/09 i 58/13), imajući u vidu Odluku o usvajanju Strategije za borbu protiv korupcije 2024-2028. i Akcijskog plana za provedbu Strategije usvojenoj na 52. sjednici Vijeća ministara Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj: 50/24), a koja je održana 18.06.2024. godine, Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije (u daljem tekstu: Agencija) donosi:

PREPORUKE
ZA USKLADIVANJE ANTIKORUPCIJSKIH POLITIKA U BIH
SA OPĆIM PRINCIPIMA STRATEGIJE ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE 2024-2028.

UVOD

Na 52. sjednici Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, održanoj 18.06.2024., usvojeni su Strategija za borbu protiv korupcije 2024-2028. (u daljem tekstu: Strategija) i Akcioni plan za njenu provedbu (u daljem tekstu: Akcioni plan), a na temelju prijedloga Agencije. Ova odluka usklađena je sa 14 ključnih prioriteta potrebnih za članstvo BiH u Europskoj uniji, pri čemu je borba protiv korupcije prepoznata kao ključni izazov za vladavinu prava, samoodrživi ekonomski razvoj i kvalitetu života građana u BiH.

Strategija ima misiju da podrži razvoj, usvajanje, promociju i provedbu antikorupcijskih aktivnosti i koordinaciju institucija i tijela za spriječavanje korupcije u BiH, otkrivanje i procesuiranje koruptivnih krivičnih djela, te primjenu dobrih praksi i međunarodnih standarda.

Usvajanjem Strategije stvorio se opći okvir za sistemsku i sveobuhvatnu borbu protiv korupcije, što podrazumijeva utvrđivanje prioriternih oblasti za djelovanje, ali i određenih polaznih opredjeljenja i načina zajedničkoga djelovanja.

Državna strategija za borbu protiv korupcije ne predstavlja samo izvor općih principa nego i okvir borbe protiv korupcije koji uvažavajući ustavnu strukturu i nadležnosti svih nivoa vlasti u BiH treba da osigura koordiniranu provedbu usaglašenih politika borbe protiv korupcije u BiH.

Zakonom o Agenciji, utvrđena je obaveza koordinacije i nadzora nad provedbom Strategije i Akcionog plana (Član 10. tačka b.), kao i obavezna saradnja svih institucija i agencija na svim nivoima, javnih službi i drugih tijela s javnim ovlaštenjima s ovom Agencijom (Član 24.).

Ciljevi dokumenta "Preporuke za usklađivanje antikorupcijskih politika u BiH sa općim principima Strategije za borbu protiv korupcije 2024-2028." su:

- Podrška dosljednom ispunjavanju zakonske obaveze uvažavanja općih principa strategije kod razvoja politika borbe protiv korupcije na nivou entiteta, kantona i Brčko Distrikta BiH (*Član 22. Zakona*).
- Harmonizacija antikorupcijskih politika u Bosni i Hercegovini sa općim principima uz uvažavanje standardiziranih aktivnosti definiranih u Strategiji i Akcionom planu.
- Podizanje na viši nivo koordinacije i saradnje u antikorupcijskim naporima u BiH.
- Poboljšanje efikasnosti i dosljednosti provedbe antikorupcijskih mjera.
- Osiguravanje usklađenosti politika borbe protiv korupcije sa evropskim standardima na svim nivoima vlasti u BiH.

Ovaj dokument sadrži okvir i detaljna uputstva za adekvatnu harmonizaciju antikorupcijskih politika u BiH, sa ciljem da svi nivoi vlasti u BiH pravovremeno ispune zakonske obaveze i preuzmu odgovornost za borbu protiv korupcije na odgovarajućem nivou vlasti u BiH. Ujedno, dokument omogućava očuvanje pune autonomije i vlasništva nad procesom borbe protiv korupcije, u skladu sa nadležnostima svih nivoa vlasti u BiH.

Dokument također pruža detaljan pregled potencijalnih modaliteta i indikatora za primjenu općih principa i njihovo inkorporiranje u antikorupcijske politike u BiH, kao i pregled standardiziranih aktivnosti zajedničkih za sve nivoe vlasti, uz razrađene operativne preporuke za njihovu implementaciju.

Pregled općih principa i strateških prioriteta u BiH

Uvažavajući ustavno i administrativno uređenje BiH, kao i činjenicu da svi nivoi vlasti u BiH trebaju razvijati i usvajati politike borbe protiv korupcije u skladu sa općim principima državne Strategije, a kako bi se osiguralo pravovremeno i efikasno provođenje koordiniranih politika za borbu protiv korupcije, Strategijom su definirani sljedeći opći principi:

- **Princip političke volje** - Borba protiv korupcije predstavlja prioritetnu aktivnost institucija u BiH koja zahtjeva neophodnu političku volju i odlučnost za rješavanje problema korupcije na što efikasniji način.
- **Princip nulte tolerancije prema korupciji** - Ovo je osnovni princip koji ukazuje da ne smije biti nikakve tolerancije prema koruptivnim radnjama. To znači da se korupcija neće tolerisati ni u kojem slučaju, bez obzira na okolnosti, segmente života i rada ili osobe koje su uključene u koruptivno djelovanje.
- **Princip jedinstvene i globalne vizije** - Borba protiv korupcije zasnovana je na zajedničkom sagledavanju problema i davanju sistemskog odgovora u skladu sa globalnim odnosom prema problemu korupcije.
- **Princip vladavine prava** - Obavezuje institucije na poštivanje Ustava i dosljedno sprovođenje zakona i pravnih propisa bez izuzetka, kao i odredbi međunarodnih sporazuma (međunarodnih pravnih instrumenata) čiji je BiH potpisnik.
- **Princip usklađenosti, koordinacije i saradnje** - Prakse i procedure borbe protiv korupcije zasnivat će se na jedinstvenom konceptu saradnje javnog i privatnog sektora, međunarodnih organizacija u BiH, civilnog društva i građana.
- **Princip odgovornosti** - Podrazumijeva odgovornost za blagovremenu i dosljednu provedbu antikorupcijskih politika, dostavljanje informacija o provedbi u cilju nadzora, procjene stepena provedbe definirane politike i njenih efekata.
- **Princip kontinuiteta provedbe sistemskih aktivnosti** - Predstavlja nastavak provedbe sistemskih aktivnosti u borbi protiv korupcije, koje su trajnog karaktera.
- **Princip proaktivne transparentnosti** - Ovaj princip doprinosi ostvarivanju koncepta dobre uprave u BiH, vraća povjerenje javnosti u rad institucija, a građanima omogućava veću informisanost. Javna uprava treba da samoinicijativno omogućava dostupnost podataka i informacija od javnog značaja. Svi postupci i odluke u vezi sa upravljanjem javnim resursima trebaju biti otvoreni i dostupni javnosti, što omogućava građanima i medijima da prate aktivnosti vlasti i institucija, te otkrivaju i prijavljuju potencijalne koruptivne prakse.
- **Princip efikasnosti** - Princip efikasnosti ključan je u izradi i provedbi Strategije jer osigurava da resursi, vrijeme i naponi budu usmjereni na najefikasnije mjere koje će dati najbolje rezultate u suzbijanju korupcije. Primjena principa efikasnosti osigurat će da se

ograničeni resursi koriste na najbolji mogući način kako bi se postigli značajni rezultati u suzbijanju korupcije.

- **Princip nediskriminacije i poštivanja sloboda i prava građana** – sve aktivnosti u procesu izrade i realizacije Strategije i Akcionog plana doprinijet će ostvarenju ljudskih sloboda i prava građana u skladu sa Ustavom BiH i ustavima entiteta, kao i zakonima i međunarodnim pravnim standardima.

Kako bi se osigurala dosljedna primjena općih principa Strategije na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini, ključno je uspostaviti pristup koji omogućava njihovu praktičnu i koordiniranu provedbu kroz specifične aktivnosti, što je jedan od ciljeva ovog dokumenta. Opći principi državne Strategije pružaju dovoljno širok konceptualni okvir koji omogućava njihovu prilagodbu i implementaciju kroz strateške antikorupcijske dokumente na svim nivoima vlasti u BiH. U vezi sa obavezom usklađivanja politika borbe protiv korupcije entiteta, kantona i Brčko distrikta BiH sa općim principima državne Strategije, u nastavku je predstavljen detaljan pregled potencijalnih modaliteta i indikatora za primjenu tih principa.

PRINCIP POLITIČKE VOLJE

Opis: Bez politička volje i podrške kao ključnog elementa u borbi protiv korupcije nema ozbiljnih rezultata i napora, i kao takva treba biti više od deklarativne izjave. Kroz razvoj i provedbu strateških antikorupcijskih dokumenata može se testirati nivo političke volje i opredjeljivosti kako bi rezultati u borbi protiv korupcije bili uvjerljiviji i vidljiviji.

Potencijalni modaliteti/indikator primjene principa:

- Unapređenje normativnog okvira borbe protiv korupcije i mehanizama odgovornosti za provedbu antikoruptivnih aktivnosti.
- Osiguranje finansijskih i ljudskih resursa za implementaciju antikorupcijskih mjera.
- Osiguranje transparentnosti donošenja odluka.
- Izvještaji o napretku i evaluaciji rezultata ostvarenih u polju borbe protiv korupciju.

PRINCIP NULTE TOLERANCIJE PREMA KORUPCIJI

Opis: Ovaj princip podrazumijeva da se korupcija neće tolerisati u bilo kojem obliku, bez obzira na okolnosti, sektore ili osobe uključene u koruptivne aktivnosti. Nulta tolerancija treba biti dosljedno primjenjivana u svim fazama borbe protiv korupcije. Strategije i akcioni planovi trebaju biti koncipirani tako da kroz konkretne mjere i aktivnosti odražavaju princip nulte tolerancije. Ovi dokumenti treba da definišu kako će se ovaj princip primjenjivati u praksi posebno, osiguravajući da se sve prijave korupcije tretiraju sa najvišim nivoom ozbiljnosti i odgovornosti.

Potencijalni modaliteti/indikator primjene principa:

- Osiguranje dosljedne primjene propisa.
- Uspostavljanje mehanizama za brzu i efikasnu reakciju na prijave korupcije, uključujući istražne i pravne postupke.
- Jednako tretiranje svih slučajeva korupcije, bez obzira na status ili poziciju osumnjičenih.
- Edukacije i kampanje za podizanje svijesti o važnosti prijavljivanja koruptivnih aktivnosti.
- Osiguranje transparentnosti u istražnim i krivičnim procesima, te redovno izvještavanje o preduzetim mjerama i rezultatima.

PRINCIP JEDINSTVENE I GLOBALNE VIZIJE

Opis: Ovaj princip naglašava važnost usklađenog i sveobuhvatnog pristupa u borbi protiv korupcije, koji povezuje lokalne, regionalne i međunarodne aspekte. Ovaj princip osigurava da svi nivoi vlasti u BiH i relevantni akteri rade zajedno prema zajedničkim ciljevima, koristeći jedinstven opći okvir borbe protiv korupcije. Strateški antikorupcijski dokumenti trebaju odražavati ovu jedinstvenu viziju, pokazujući kako se lokalni, regionalni i međunarodni naponi usklađuju s jasnim ulogama i odgovornostima.

Potencijalni modaliteti/indikatorji primjene principa:

- Razvijanje i implementacija mehanizama za koordinaciju i saradnju između različitih nivoa vlasti, sektora i međunarodnih organizacija kako bi se svi naponi uskladili.
- Uspostavljanje jedinstvenih okvira, standarda i smjernica kako bi se osigurala koherentnost i efikasnost u borbi protiv korupcije.
- Uvažavanje međunarodnih preporuka i najboljih praksi kako bi se osigurala usklađenost sa globalnim standardima i normama.
- Obezbeđivanje transparentne i redovne komunikacije između svih relevantnih aktera u borbi protiv korupcije, uključujući javnost, a kako bi se omogućila razmjena informacija i iskustava.
- Definisane zajedničkih ciljeva i prioriteta u borbi protiv korupcije koji će biti prepoznati i prihvaćeni na svim nivoima vlasti i u svim relevantnim sektorima.

PRINCIP VLADAVINE PRAVA

Opis: Ovaj princip zahtjeva da svi antikorupcijski naponi budu u skladu sa zakonima, pravnim normama i međunarodnim obavezama, osiguravajući pravednu i dosljednu primjenu. Strateški antikorupcijski dokumenti trebaju jasno odražavati obavezu poštivanja pravnog okvira, uključujući ustav, zakone i međunarodne sporazume, uz implementaciju mehanizama za njihovu primjenu i nadzor.

Potencijalni modaliteti/indikatorji primjene principa:

- Razvijanje i primjena mehanizama za dosljednu primjenu zakona u svim aspektima borbe protiv korupcije, bez obzira na status ili poziciju počinitelja.
- Osiguranje usklađenosti pravnog okvira s međunarodnim standardima i obavezama.
- Osiguranje nezavisnosti pravosudnih organa i drugih institucija koje su ključne za borbu protiv korupcije.
- Osiguranje mehanizama za zaštitu prava onih koji prijavljuju korupciju ili su na neki način pogođeni koruptivnim radnjama.
- Povećanje transparentnosti u pravnim postupcima i odgovornosti nadležnih tijela, tako da svi postupci u vezi s borbom protiv korupcije budu javno dostupni i podložni nadzoru.

PRINCIP USKLAĐENOSTI, KOORDINACIJE I SARADNJE

Opis: Ovaj princip osigurava da borba protiv korupcije bude zasnovana na jedinstvenom i usklađenom pristupu, uključujući saradnju između različitih sektora, nivoa vlasti, međunarodnih i civilnih organizacija. Strateški dokumenti trebaju jasno definirati mehanizme za koordinaciju i saradnju kako bi se osigurala efikasna implementacija antikorupcijskih mjera.

Potencijalni modaliteti/indikatorji primjene principa:

- Razvijanje i implementacija mehanizama za efektivnu komunikaciju i saradnju između različitih nivoa vlasti i relevantnih sektora.
- Osiguranje da antikorupcijske strategije i standardizirane mjere budu usklađene na svim nivoima vlasti i sa međunarodnim standardima.

- Aktivno uključivanje civilnog društva, međunarodnih organizacija i drugih ključnih aktera u borbu protiv korupcije.
- Optimizacija korištenja resursa kroz koordinirani pristup kako bi se maksimizirali rezultati antikorupcijskih inicijativa.
- Uspostavljanje jasnih procedura i kanala za komunikaciju i razmjenu informacija među svim akterima uključenim u borbu protiv korupcije.

PRINCIP ODGOVORNOSTI

Opis: Ovaj princip naglašava potrebu za jasno definiranim odgovornostima i obavezama u borbi protiv korupcije. Strateški dokumenti trebaju uključivati mehanizme za praćenje, izvještavanje i evaluaciju provedbe antikorupcijskih politika, kako bi se osigurala transparentnost i odgovornost svih aktera.

Potencijalni modaliteti/indikatori primjene principa:

- Uspostavljanje jasnih odgovornosti za implementaciju i praćenje antikorupcijskih mjera.
- Razvijanje i primjena sistema za redovno praćenje napretka u provedbi strategija, uključujući izvještaje o postignutim rezultatima i izazovima.
- Implementacija redovnih evaluacija kako bi se procijenila efikasnost antikorupcijskih politika i otkrila područja za poboljšanje.
- Osiguranje da su svi podaci o provedbi antikorupcijskih mjera javno dostupni i podložni nadzoru, uključujući objavljivanje izvještaja i analiza.
- Razvijanje i implementacija postupaka za adresiranje neispunjavanja obaveza ili neadekvatne provedbe antikorupcijskih politika. Ovi postupci mogu uključivati: identifikaciju problema, pružanje podrške, uvođenje korektivnih mjera (procedure, dodatne obuke i sl.), transparentnost i javno izvještavanje o neispunjavanju obaveza.

PRINCIP KONTINUITETA PROVEDBE SISTEMSKIH AKTIVNOSTI

Opis: Ovaj princip naglašava važnost stalnog i dugoročnog angažmana u borbi protiv korupcije. Da bi antikorupcijske inicijative bile održive i uspješne, potrebno je kontinuirano provoditi systemske aktivnosti i prilagođavati pristupe u skladu s promjenama u okruženju. Time se osigurava da borba protiv korupcije bude ne samo efektivna, već i održiva.

Potencijalni modaliteti/indikatori primjene principa:

- Revidiranje i prilagodba strategija i akcijskih planova kako bi se odgovaralo na nove izazove i promjene u zakonodavnom, pravnom i društvenom okruženju.
- Osiguranje stalnih resursa i podrške za provedbu antikorupcijskih aktivnosti.
- Osiguranje institucionalne posvećenosti dugoročnim ciljevima borbe protiv korupcije.
- Jačanje institucionalnih kapaciteta.
- Osiguranje da antikorupcijske aktivnosti budu prioritet na svim nivoima vlasti itd.

PRINCIP PROAKTIVNE TRANSPARENTNOSTI

Opis: Ovaj princip podrazumijeva da institucije unaprijed i dobrovoljno objavljuju relevantne informacije, čineći ih lako dostupnima javnosti bez potrebe za formalnim zahtjevima. Time se osigurava otvorenost i odgovornost institucija, omogućavajući građanima i medijima uvid u njihov rad te sprečavajući korupciju kroz dostupnost informacija o aktivnostima, odlukama i trošenju javnih sredstava.

Potencijalni modaliteti/indikator primjene principa:

- Sve relevantne informacije o antikorupcijskim inicijativama, uključujući budžete, izvještaje o napretku, i ključne odluke, trebaju biti javno dostupne i redovno ažurirane na službenim web stranicama institucija.
- Institucije na svim nivoima vlasti trebaju redovno izrađivati izvještaje o provedbi antikorupcijskih mjera i objavljivati ih na način dostupan javnosti, uključujući detalje o rezultatima, izazovima, i planiranim aktivnostima.
- Kreiranje i održavanje javno dostupnih baza podataka koje sadrže informacije o transparentnosti javnih nabavki, ugovora, i drugih relevantnih procesa, omogućavajući građanima i medijima uvid u rad institucija.
- Omogućiti javnosti da učestvuje u donošenju odluka kroz redovne konsultacije, javne rasprave i mehanizme za prijedloge i povratne informacije.
- Organizacija edukativnih kampanja i radionica za službenike i građane s ciljem podizanja svijesti o važnosti proaktivne transparentnosti i njejoj ulozi u borbi protiv korupcije.

PRINCIP EFIKASNOSTI

Opis: Ovaj princip odnosi se na postizanje maksimalnih rezultata uz optimalno korištenje resursa u borbi protiv korupcije. Institucije trebaju raditi tako da antikorupcijski naponi budu efikasni, pravovremeni i isplativi, te da se resursi koriste na način koji donosi najveću moguću korist u sprječavanju i suzbijanju korupcije.

Potencijalni modaliteti/indikator primjene principa:

- Postaviti jasno definirane i mjerljive ciljeve za svaku antikorupcijsku inicijativu, te redovno pratiti njihovu uspješnost i prilagoditi strategiju prema potrebi.
- Osiguranje da se finansijski, ljudski i materijalni resursi koriste na najefikasniji način, uključujući redovne revizije i evaluacije troškova i koristi.
- Redovno pratiti i evaluirati učinak antikorupcijskih mjera, te transparentno objavljivati rezultate i koristiti ih za unaprjeđenje strategija.
- Poboljšati međuinstitucionalnu saradnju kako bi se izbjeglo dupliranje aktivnosti i osigurala efikasna upotreba resursa kroz zajedničke inicijative i koordinirane akcije.
- Osiguranje stalne obuke i profesionalnog razvoja stručnih kadrova.
- Primijeniti napredne tehnologije za automatizaciju i digitalizaciju procesa, kako bi se povećala efikasnost u detekciji, prijavljivanju i praćenju slučajeva korupcije.

PRINCIP NEDISKRIMINACIJE I POŠTIVANJA SLOBODA I PRAVA GRAĐANA

Opis: Ovaj princip nalaže da sve antikorupcijske mjere i inicijative moraju biti osmišljene i provodene na način koji osigurava jednako postupanje prema svim građanima, bez obzira na njihove lične karakteristike, te da se u potpunosti poštuju temeljne slobode i prava zajamčena zakonima i međunarodnim standardima.

Potencijalni modaliteti/indikator primjene principa:

- Osiguranje da antikorupcijske politike i prakse budu dizajnirane i primijenjene bez ikakve diskriminacije, te redovno preispitivati procedure kako bi se osiguralo poštivanje ovog principa.
- Uspostaviti mehanizme za pravnu zaštitu građana koji mogu biti pogođeni diskriminatornim praksama u antikorupcijskim postupcima, te omogućiti brzo i pravično rješavanje pritužbi.
- Organiziranje edukativnih kampanja koje će građane informirati o njihovim pravima i slobodama u kontekstu borbe protiv korupcije, te načinima na koje mogu zaštititi svoja prava.
- Osiguranje jednakog pristupa informacijama o antikorupcijskim inicijativama svim građanima, bez obzira na njihove socijalne ili ekonomske okolnosti, uključujući prevođenje ključnih dokumenata na sve službene jezike u BiH.

- Uzeti u obzir i rodnu perspektivu korupcije, te različit utjecaj i posljedice koje korupcija može imati na muškarce i žene u skladu sa Zakonom o ravnopravnosti spolova u BiH.

Navedeni pristupi osiguravaju, da principi borbe protiv korupcije budu ne samo deklarativno prisutni, već i praktično integrisani u sve faze strateškog planiranja i implementacije antikorupcijskih dokumenata na svim nivoima vlasti u BiH, naglašavajući važnost participacije, koordinacije, efikasnosti i transparentnosti.

Intenzivnije uključivanje i korištenje stručnih resursa APIK u svim fazama izrade i monitoringa provedbe antikorupcijskih politika u BiH, osigurava bolju usklađenost sa općim principima, doprinosi kvalitetu dokumenata te koordiniranoj provedbi i lakšem monitoringu.

STANDARDIZIRANI STRATEŠKI PROGRAMI I AKTIVNOSTI ZA SVE NIVOE VLASTI U BIH

U kontekstu standardiziranih strateških programa i aktivnosti za sve nivoe vlasti u Bosni i Hercegovini, ključno je razumjeti kako opći principi državne strategije oblikuju i usmjeravaju razvoj i implementaciju antikoruptivnih politika u BiH.

Opći principi državne strategije služe kao osnovne smjernice koje osiguravaju da svi strateški programi i aktivnosti borbe protiv korupcije budu usklađeni s univerzalnim standardima i vrijednostima. Svaki program ili aktivnost mora odražavati ove principe kako bi se osigurala dosljednost u razvoju politika borbe protiv korupcije. Na primjer, princip nulte tolerancije zahtijeva da svi strateški dokumenti jasno definiraju i primjenjuju stroge mjere protiv korupcije, dok princip koordinacije podrazumijeva usklađivanje i saradnju među različitim nivoima vlasti kao, i različitim sektorima.

Primjenom općih principa na standardizirane strateške programe i aktivnosti, BiH može osigurati da sve mjere borbe protiv korupcije budu ne samo formalno usklađene, već i praktično efikasne. Ova povezanost između principa i aktivnosti omogućava stvaranje koherentnog i sveobuhvatnog okvira za borbu protiv korupcije, koji je usklađen s međunarodnim standardima i prilagođen lokalnim potrebama.

U nastavku je dat prikaz standardiziranih strateških programa i aktivnosti koji su primjenjivi na sve nivoe vlasti. Ovi programi mogu biti preuzeti, razrađeni i prilagođeni od strane svih nivoa vlasti u BiH, uz potpuno uvažavanje njihovih kapaciteta i vlasništva nad procesima kreiranja strateških politika borbe protiv korupcije na odgovarajućem nivou vlasti.

STRATEŠKI CILJ 1

OJAČATI SISTEM PREVENCIJE I KOORDINACIJSKIH MEHANIZAMA

Sistem prevencije i koordinacije borbe protiv korupcije, postavljen je kao polazni prioritet Strategije za borbu protiv korupcije 2024-2028. i pratećeg Akcionog plana, u čijem kontekstu se dalje razrađuju strateški programi i konkretne provedbene aktivnosti.

S tim u vezi efikasna prevencija korupcije podrazumijeva unaprijeđenje pravnog okvira, vraćanje povjerenja u institucije i podizanje i jačanje svijesti javnosti razvojem senzibiliteta na štetne posljedice korupcije, jačanje integriteta i odgovornosti, te osnaživanje otpornosti ukupne javnosti na participaciju u koruptivnim aktivnostima.

Najčešća slabost u pogledu borbe protiv korupcije ogleda se u naporima da se poduzmu aktivnosti protiv učesnika u korupciji, nakon što je koruptivna aktivnost već urađena i napravila štetu. Stoga je, u ovom cilju naglasak stavljan na jačanje saradnje i struktura prevencije korupcije na svim nivoima vlasti, uključujući jačanje normativnog i institucionalnog okvira za borbu protiv korupcije, jačanje sistema integriteta, odgovorno upravljanje javnim finansijama, te efikasno upravljanje sukobom interesa. Također, navedenim strateškim ciljem obuhvaćene su i aktivnosti koje se odnose na unaprijeđenje uslova za participaciju cjelokupnog društva, uspostavu i unaprijeđenje digitalnih antikorupcijskih alata, javne antikorupcijske kampanje i edukacije.

Strateški program 1.1. Jačanje kapaciteta institucija

U kontekstu poboljšanja normativnog okvira, a sa ciljem efikasnije borbe protiv korupcije, ovaj strateški program će osigurati pokretanje niza inicijativa za usvajanje ali i izmjene i dopune zakona koji su relevantni u borbi protiv korupcije u BiH.

Sa ciljem unaprijeđenja normativnog okvira za efikasno sprječavanje korupcije neophodno je razviti i unaprijediti pravni okvir za jasno pozicioniranje Agencije i tijela, te osiguranje njihove potpune operativne, kadrovske i finansijske nezavisnosti u sistemu javnih institucija na odgovarajućem nivou vlasti. U ovim procesima potrebno je naglasak staviti kako u pravcu ispunjavanja međunarodnih preporuka i standarda relevantnih za specifične oblasti, tako i za osiguranje ujednačenosti rješenja sadržanim u antikorupcijskom zakonodavstvu u BiH.

*Tabelarni pregled aktivnosti
iz Strateškog programa 1.1. Jačanje kapaciteta institucija*

Aktivnost	Nadležno Tijelo	Operativne preporuke za implementaciju
1.1.3. Dovořiti pravni okvir vezano za zařtitu lica koja prijavljuju korupciju u BiH u skladu sa preporukama OECD iz 2021. godine i EU direktivom iz 2019. godine	Inicijator: APIK/TSK/ nadleřna ministarstva na svim nivoima vlasti u BiH	- Analiza postojećeg zakonodavstva - Prikupljanje i analiza preporuka - Izrada nacрта izmjena zakona - Javne konsultacije

	<p>Provodioci: Vlade i parlamenti u BiH</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Priprema i usvajanje zakona
<p>1.1.4. Uskladiti normativni okvir za rješavanje sukoba interesa na svim nivoima vlasti u BiH u skladu sa GRECO preporukama, EU standardima, Mišljenjem Venecijanske komisije iz 2021. godine i preporuke iz II ciklusa izvještaja o implementaciji UNCAC-a za BiH</p>	<p>Inicijatori: Nadležna ministarstva pravde/nadležne institucije</p> <p>Provodioci: Zakonodavni organi na svim nivoima vlasti u BiH</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Analiza postojećeg normativnog okvira - Prikupljanje i analiza preporuka - Izrada nacrtu izmjena zakona - Javne konsultacije - Priprema i usvajanje /usklađivanje zakona
<p>1.1.5. Definirati pravni okvir u oblasti lobiranja u skladu sa GRECO preporukama</p>	<p>Inicijatori: APIK/ VTK</p> <p>Provodioci: APIK, OCD, privredne komore na svim nivoima vlasti u BiH</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Uključiti se u radnu grupu za izradu pravnog okvira - Provesti detaljnu analizu postojećih pravnih propisa u regionu; - Definisanje pojmova i obima regulative - Priprema nacrtu zakona - Uspostava registra lobista - Javne konsultacije
<p>1.1.8. Normativno urediti oblast organizacije političkih partija u BiH</p>	<p>Inicijatori Provodioci: Nadležne institucije u BiH</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Analiza postojećeg normativnog okvira - Prikupljanje i analiza preporuka - Izrada nacrtu zakonskih izmjena - Javne konsultacije - Priprema i usvajanje zakona
<p>1.1.9. Usvojiti na svim nivoima vlasti Zakon o transparentnosti vlasništva nad medijima i kriterije za javno oglašavanje</p>	<p>Inicijatori: RAK, Vijeće za štampu, Ministarstvo komunikacija i prometa BiH, nadležna ministarstva na odgovarajućem nivou vlasti</p> <p>Provodioci: VM BiH i PS BiH, zakonodavni organi na svim nivoima vlasti</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Analiza normativnih rješenja predmetne oblasti u regionu - Prikupljanje i analiza preporuka - Izrada nacrtu izmjena zakona - Javne konsultacije - Priprema i usvajanje zakona
<p>1.1.10. Unaprijediti etičke kodekse i druge interne propise za policijske službenike u BiH u skladu sa GRECO preporukama</p>	<p>Inicijatori Provodioci:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Analiza postojećih etičkih kodeksa i internih propisa

	Policijske agencije u BiH	<ul style="list-style-type: none"> - Analiza GRECO preporuka - Izrada nacrtu izmjena etičkih kodeksa i internih propisa - Javne konsultacije - Priprema i usvajanje izmjena kodeksa i propisa
1.1.12. Uspostaviti ured(e) za povrat imovine koji će biti zaduženi podršku pronalazenju, identifikovanju i oduzimanju imovine stečene krivičnim djelom	Inicijatori Provodioci: Nadležna ministarstva pravde /Nadležne institucije u BiH	<ul style="list-style-type: none"> - Analiza postojećih kapaciteta i potreba - Definisanje strukture i nadležnosti ureda - Razrada zakonskog i regulatornog okvira - Uspostava ureda - Razvijanje i implementacija operativnih procedura

Također, imajući u vidu i EU Direktivu (EU) 2019/1937 Evropskog Parlamenta i Vijeća od 23. oktobra 2019. godine posvećene zaštiti lica koja prijavljuju povrede prava Unije, BiH je na svom EU integracijskom putu u obavezi uvažiti istu i unaprijediti svoje zakonodavstvo u ovoj oblasti. S tim u vezi, a u skladu sa članom 70. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa EU, domaće vlasti su dužne uspostaviti saradnju u pogledu postepenog usklađivanja postojećih zakona i budućeg zakonodavstva s pravnom tečevinom EU i, između ostalog, saradivati na jačanju institucija i vladavine prava, te u borbi protiv korupcije. Također, navedeni proces iznimno je važan za BiH, koja kao zemlja sa strateškim opredjeljenjem za članstvo u EU, i u ovom bitnom segmentu želi osigurati sve neophodne sistemske preduslove za transpoziciju EU Direktive u domaće zakonodavstvo.

Od posebnog značaja je i integritet u pravosuđu. To prepoznaje i EU, koja traži određene promjene u nekoliko zakona, a posebno Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću i njihovu implementaciju, kako bi se osigurao najveći mogući integritet u svim dijelovima pravosuđa. To će da vodi do povećanog povjerenja građana i do uspostave pravosuđa kao nezavisnog i objektivnog sistema u službi svih. Stoga je krajnji cilj ovog strateškog programa sistemsko usklađivanje antikorupcijskog zakonodavstva na teritoriji BiH u skladu sa standardima EU i ostalim relevantnim međunarodnim obavezama i preporukama.

Da bismo adekvatno razumjeli šta se očekuje od svih aktera u procesu usklađivanja antikorupcijskog zakonodavstva u BiH sa EU standardima i međunarodnim preporukama, važno je sagledati i analizirati specifične mjere iz Strateškog programa koje su predviđene za ostvarivanje definiranog cilja.

Strateški program 1.2. Efikasno upravljanje sukobom interesa

Efikasno upravljanje sukobom interesa predstavlja značajan segment u prevenciji korupcije. Stoga je donošenje i primjena zakona o sprječavanju sukoba interesa na svim razinama vlasti u BiH važan preventivni mehanizam u borbi protiv korupcije.

Postojeći zakonski okvir u oblasti sprječavanja sukoba interesa u BiH trenutno je uređen je na slijedeći način:

- Parlamentarna skupština BiH (u daljnjem tekstu PS BiH) je dana 08.03.2024. godine, po hitnom postupku, usvojila novi Zakon o sprječavanju sukoba interesa u institucijama na nivou BiH.¹ Danom primjene ovog zakona prestaje da važi Zakon o sukobu interesa u institucijama vlasti BiH.²
- U Republici Srpskoj je od 2008. godine u primjeni Zakon o sprječavanju sukoba interesa u organima vlasti Republike Srpske³, a u 2023. godini donesen je i Zakon o dopuni Zakona o sprječavanju sukoba interesa u organima vlasti Republike Srpske.⁴
- Tokom 2008. godine donesen je Zakon o sukobu interesa u organima vlasti u Federaciji BiH⁵, ali se isti ne primjenjuje od 2013. godine. Imajući u vidu da se u Federaciji BiH postojeći Zakon o sukobu interesa ne primjenjuje od 2013. godine, pojedini kantoni u Federaciji BiH su počeli donositi svoje zakone kako bi uredili ovu oblast. Tako je Kanton Sarajevo normativno regulisao sukob interesa u okviru Zakona o prevenciji i suzbijanju korupcije u KS⁶, dok je u formi Nacrta identično zakonsko rješenje inicirano i u Unsko sanskom kantonu.
- Na teritoriji Brčko distrikta BiH od marta 2021. godine na snazi je novi Zakon o sprečavanju sukoba interesa u institucijama Brčko distrikta BiH.⁷

Grupa zemalja za borbu protiv korupcije (GRECO)⁸, u svojim izvještajima preporučila je usklađivanje zakona o sukobu interesa na cijelom teritoriju BiH uz pooštavanje sistema sankcija. Pored usklađivanja zakonske regulative, potrebno je uspostaviti kapacitete za praćenje sukoba interesa na nivoima vlasti u BiH, gdje oni ne postoje, te ojačati kapacitete tamo gdje su već osnovana tijela za praćenje sukoba interesa.

GRECO između ostalog preporučuje: „(i) objedinjavanje važećih zahtjeva za objavu finansijskih podataka u jedan jedinstveni obrazac za prijavu, (ii) uvođenje obaveze prijavljivanja imovine bliskih rođaka te dostavljanje ažuriranih informacija u slučaju značajnije promjene podataka o kojima se treba izvještavati tokom mandata, i (iii) osiguravanje da se finansijski podaci objavljuju i da im se može lahko pristupiti, uz uvažavanje privatnosti i sigurnosti parlamentarnih zastupnika te njihovih bliskih rođaka, koji podliježu obavezi prijavljivanja.“ Nadalje, GRECO je ocijenio „x. da se sistem za upravljanje sukobima interesa osoba sa najvišim izvršnim funkcijama revidira i ojača tako što će se (i) osigurati da izjave o interesima osoba sa najvišim izvršnim funkcijama budu predmet redovnih suštinskih provjera, uz razmjerne sankcije u slučaju kršenja, uključujući lažno prijavljivanje ili neprijavlivanje; (ii) donošenje odluka u vezi sa sukobom interesa dostupnim javnosti; i (iii) uvođenje zahtjeva ad hoc objelodanjivanja u pogledu lica koja obavljaju najviše izvršne funkcije u situacijama sukoba interesa kako do njih dođe (stav 108.). Pored toga smatraju da je potrebno „da (i) se razmotri produženje perioda mirovanja za osobe sa najvišim izvršnim funkcijama; (ii) da se prošire pravila nakon prestanka radnog odnosa u odnosu na osobe sa najvišim izvršnim funkcijama kako bi se obuhvatilo zapošljavanje u privatnom sektoru“.

U tom smislu, ovaj strateški program predviđa niz mjera i aktivnosti koje se odnose na unaprjeđenje zakonodavnih okvira koji regulišu oblast sukoba interesa na svim nivoima vlasti u BiH, uz njihovo neophodno usklađivanje sa preporukama GRECO-a, standardima EU i

¹ Zakon o sprečavanju sukoba interesa u institucijama na nivou BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 18/24)

² Zakon o sukobu interesa u institucijama vlasti BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 13/02, 16/02, 14/03, 12/04, 63/08, 18/12, 87/13 i 41/16)

³ Zakon o sprječavanju sukoba interesa u organima vlasti Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br.73/08)

⁴ Zakon o dopuni Zakona o sprječavanju sukoba interesa u organima vlasti Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br.90/23)

⁵ Zakon o sukobu interesa u organima vlasti u Federaciji BiH („Službene novine FBiH“, broj 70/08)

⁶ Zakona o prevenciji i suzbijanju korupcije u KS („Službene novine Kantona Sarajevo“, br.35/22, 17/22-Ispravka i 52/22-ispravka)

⁷ Zakon o sprečavanju sukoba interesa u institucijama Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, br.4 /21)

⁸ Drugi privremeni Izvještaj o usklađenosti BiH iz Četvrtog kruga evaluacije GRECO, str.4

<http://msb.gov.ba/dokumenti/strateski/default.aspx?id=23446&langTag=bs-BA>

ostalim relevantnim međunarodnim standardima, te održavanje redovnih obuka iz navedene oblasti za imenovane i izabrane zvaničnike i njihove savjetnike.

*Tabelarni pregled aktivnosti
iz Strateškog programa 1.2. Efikasno upravljanje sukobom interesa*

Aktivnost	Nadležno Tijelo	Operativne preporuke za implementaciju
1.2.2. Uspostaviti saradnju svih nadležnih tijela u cilju uspostave efikasnog mehanizma kontrole imovinskih/finansijskih obrazaca	Inicijatori Provodioci: Nadležna tijela za provođenje zakona o sukobu interesa i sve institucije sa javnim ovlaštenjima u BiH	- Identifikacija ključnih nadležnih tijela - Razvoj i usklađivanje okvira za saradnju - Uspostavljanje mehanizama za razmjenu informacija - Obuka
1.2.3. Kreirati i unaprijediti funkcionalna softverska rješenja tijela za provedbu zakona o sukobu interesa u BiH	Inicijatori Provodioci: Nadležna tijela za provođenje zakona o sukobu interesa u BiH	- Analiza potreba i zahtjeva - Razvoj softverskih specifikacija - Razvoj i testiranje softverskih rješenja - Obuka korisnika - Implementacija i integracija - Praćenje i održavanje - Periodično unapređenje
1.2.4. Javno objaviti podatke iz izvjava o imovinskom stanju	Inicijatori Provodioci: Nadležna tijela za provođenje zakona o sukobu interesa u BiH	- Prikupljanje i verifikacija podataka - Razvoj platforme za objavljivanje - Osiguranje transparentnosti i pristupačnosti - Podrška korisnicima
1.2.5. Učiniti javno dostupnim registar primljenih poklona	Inicijatori Provodioci: Nadležna tijela za provođenje zakona o sukobu interesa	- Prikupljanje i verifikacija podataka - Osiguranje transparentnosti i pristupačnosti
1.2.6. Izraditi metodologiju/smjernice za upravljanje sukobom interesa državnih službenika	Inicijatori: APIK/ADS-ovi na svim nivoima vlasti u BiH Provodilac: ADS-ovi na svim nivoima vlasti u BiH i sve institucije u BiH	- Analiza trenutnog stanja i prikupljanje podataka - Razvoj nacrtu metodologije/smjernica - Konsultacije i povratne informacije - Finalizacija metodologije/smjernica - Implementacija i obuka

Strateški program 1.3. Etično poslovanje u privatnom sektoru

Zbog značajne uloge privatnog sektora u borbi protiv korupcije, ovaj strateški program će uključiti privatni sektor u antikorupcijske napore kroz razvoj sistema i politika usklađenosti (*compliance*) u privatnom sektoru, u cilju smanjenja svih vrsta koruptivnih rizika.

Ne postoje značajnija istraživanja novijeg datuma u BiH koja bi ukazivala na stepen zastupljenosti korupcije unutar privatnog sektora.

U Izvještaju Ureda Ujedinjenih naroda za droge i kriminal (UNODC)⁹ iz 2013. godine predstavljena su određena saznanja o korupciji i njenom utjecaju unutar privatnog sektora. Između ostalog, konstatuje da poslovni predstavnici u BiH navode korupciju kao šestu najznačajniju prepreku poslovanju, nakon visokih poreza, komplikovanih poreznih zakona, političke nestabilnosti, propisa o radu i ograničenog pristupa finansiranju.

Kroz analizu je dalje zaključeno da su približno dvije trećine (65,2%) preduzeća ostvarila najmanje jedan kontakt sa javnim službenikom tokom 12 mjeseci koji su prethodili istraživanju.

Isto tako, istaknuto je da je stopa prisutnosti podmićivanja među preduzećima koja su imala doticaja sa javnim službenicima u tom periodu bila 10,4%.

Korupcija predstavlja jednu od najznačajnijih prepreka za nesmetano poslovanje, te uništava poslovni imidž kompanija što negativno utječe na tržište, posebno kada se govori o privlačenju stranih investitora i kompanija da ulažu u privredni razvoj BiH.

Potrebno je posebnu pažnju posvetiti promociji dobrih praksi i antikorupcijskog standarda ISO 37001 (Antibribery Management System) koji podrazumijeva analizu i procjenu stepena rizika podmićivanja kompanije u zavisnosti od veličine i strukture.

Kao rezultat istraživanja nivoa zadovoljstva među stranim investitorima u BiH periodično se objavljuje Poslovni Barometar¹⁰, koji sadrži podatke dobivene anketiranjem članica Vijeća stranih investitora (VSI) u BiH.

Navedene ankete među članicama VSI provode se u cilju dobijanja boljeg uvida o stanju poslovnog okruženja u BiH, prepreka sa kojima se suočavaju investitori, kao i njihove planove za reinvestiranje, nova zapošljavanja i kreiranje više poslovnih prilika u BiH, a daju i pregled rizika koji bi u budućnosti mogli imati najveći uticaj na njihovo uspješno poslovanje.

Prema podacima iz posljednjeg Poslovnog barometra objavljenog u 8. mjesecu 2021. godine, kao glavni rizici koji utječu na investiranje istaknuti su politička nestabilnost (94%), te odmah na drugom mjestu korupcija i kriminal (81%), a na trećem mjestu je nedostatak vladavine prava (64%). Sve navedeno upućuje da je neophodno aktivno uključivanje privatnog sektora u kreiranje i provođenje antikorupcijskih politika u svim segmentima poslovanja.

⁹ Izvještaj Ureda Ujedinjenih naroda za droge i kriminal „Poslovanje, korupcija i kriminal u BiH: Utjecaj mita i kriminala na privatna preduzeća“, 2013. godina, dostupno na https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/statistics/corruption/Prevod_izvjestaja_BHS_fina_za_stampu_ispravljeno.pdf

¹⁰ <https://fic.ba/en/business-barometer/>

Tabelarni pregled aktivnosti iz Strateškog programa 1.3. Etično poslovanje u privatnom sektoru

Aktivnost	Nadležno Tijelo	Operativne preporuke za implementaciju
1.3.1. Realizovati obuku poslovnog sektora o integritetu, uključujući kodekse poslovne etike	Inicijatori Provodioci: VTK BiH, privredne komore na svim nivoima vlasti u BiH, APIK, TSK	- Analiza potreba i razvoja sadržaja obuke - Organizacija i realizacija obuka
1.3.2. Razviti sisteme i politike usklađenosti (Compliance program) u privatnom sektoru (pravni rizici, rizici sankcija i reputacijski rizici)	Inicijatori Provodioci: VTK BiH, privredne komore na svim nivoima vlasti u BiH, APIK, TSK	- Analiza postojećeg stanja i identifikacija potreba - Razvoj politika i procedura usklađenosti - Implementacija sistema usklađenosti
1.3.3. Realizovati obuku na temu implementacije BAS ISO 37001:2019-Sistem upravljanja za sprječavanje podmićivanja i BAS ISO 37301:2023-Sistem upravljanja usklađenošću i podrška uvođenju standarda i BAS ISO 37000:2021 - Upravljanje organizacijama	Provodioci: VTK BiH, privredne komore na svim nivoima vlasti u BiH	- Procjena potreba za obukom - Implementacija obuke

Strateški program 1.4. Odgovorno upravljanje javnim finansijama

Javne finansije su naročito podložno i izazovno područje za sve pojavne oblike korupcije. Stoga se odgovorno upravljanje javnim finansijama može smatrati jednom od značajnijih antikoruptivnih politika. Odgovorno upravljanje javnim finansijama ogleda se u istrajnom i konzistentnom mjerenju efektivnosti i efikasnosti javne uprave i njenog stavljanja u službu građana. Sistem reformi u oblasti javnih finansija i bolja funkcionalnost javne uprave može se postići preuzimanjem pravne stečevine EU, razvojem partnerskih odnosa sa organizacijama civilnog društva, digitalizacijom i jačanjem statističke osnove čime se, između ostalog, bolje koncipiraju razvojne i druge politike u BiH, kao i veća apsorpcija EU fondova.

Praktično, danas sistem finansiranja javne uprave u BiH opterećen je problemima koji su vezani za dosljednu primjenu i implementaciju donesenih pravila i standarda vezanih za finansijsko upravljanje i kontrolu, uključujući i neadekvatan pristup u rukovođenju radnim procesima.

Finansijsko upravljanje i kontrola (FUK) u sebi integrišu brojna područja, kao što su: upravljanje ljudskim resursima, etička pitanja, organizacija, javne nabavke, odnose između povezanih institucija i dr., koja se detaljnije uređuju drugim zakonima i podzakonskim aktima, uputstvima, smjernicama i slično. Tako da je regulativa koja uređuje finansijsko upravljanje i kontrolu daleko opsežnija od Zakona o finansiranju institucija BiH¹¹, kao osnovnog propisa za finansijsko upravljanje i kontrolu. Za uspostavljanje funkcionalnog sistema finansijskog upravljanja i kontrole odgovoran je rukovodilac institucije.¹²

Od posebnog značaja u javnim finansijama je adekvatno pravno uređenje područja javnih nabavki, koje nosi ogromne rizike za javne finansije. Općepoznato je da države najviše budžetskih sredstava gube baš na tom području, zbog čega je potrebno osigurati efikasno pravno uređenje ove oblasti, uključujući i implementaciju novousvojenih pravnih normi na način koji će minimizirati mogućnosti gubitka kroz sistem javnih nabavki.

Novi strateški okvir za javne nabavke za period 2024 – 2028. donesen je sredinom mjeseca marta 2024. godine, i pretpostavlja da sistem javnih nabavki u BiH bude moderan, transparentan, konkurentan i efikasan, kao i usklađen sa EU pravnim poretkom. Sa aspekta antikorupcijskih politika, kroz ovu strategiju uvode se mjere za jačanje integriteta i borbe protiv korupcije, te općenito osigurava preventivni pristup.

Pravila finansijske kontrole pružaju zaštitu i finansijskih interesa EU od prevara u upravljanju sredstvima EU. U BiH je evidentan prostor za napredak za usklađivanje sa *Direktivom o suzbijanju prevara počinjenih protiv finansijskih interesa EU krivičnopravnim sredstvima*.

U tom smislu BiH treba uspostaviti koordinacijsku službu za suzbijanje prevara (AFCOS) kako bi se olakšala efikasna saradnja i razmjena informacija sa EK. Promocija i provedba rodniha aspekata pri planiranju i izvršenju budžeta (rodno odgovoran budžet) osigurati će ravnopravno i transparentno upravljanje javnim finansijama (rodno odgovorno budžetiranje).

Prilikom planiranja aktivnosti i izrade analiza stanja potrebno je da svaki budžetski korisnik izvrši analizu kako bi se procijenio utjecaj postojećih budžetskih sredstava na zadovoljavanje različitih potreba žena i muškaraca.

*Tabelarni pregled aktivnosti iz
Strateškog programa 1.4. Odgovorno upravljanje javnim finansijama*

Aktivnost	Nadležno Tijelo	Operativne preporuke za implementaciju
1.4.1. Provoditi finansijsko upravljanje i kontrolu (FUK) na sistemski način	Inicijatori Provodioci: Sve institucije javnog sektora u BiH CHJ MFT BiH Ured za reviziju insitucija BiH	- Implementacija i obuka - Praćenje i nadzor - Izvještavanje

¹¹ Zakon o finansiranju institucija BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 61/04, 49/09, 42/12, 87/12, 32/13 i 38/22)

¹² Smjernice za razvoj upravljačke odgovornosti u institucijama BiH, dostupno na <https://chj.mft.gov.ba/Content/OpenAttachment?id=015e9e1b-5afe-42e8-9b2e-b94a353d64c5&lang=hr>

1.4.2. Identificirati i procijeniti stepen rizika od korupcije u ključnim poslovnim procesima koji su najviše podložni korupciji kroz procese javnih nabavki i zapošljavanja	Inicijatori Provodioci: Sve institucije javnog sektora u BiH CHJ MFT BIH	- Formirati radnu grupu za analizu rizika - Utvrditi metodologiju za procjenu - Identifikacija ključnih poslovnih procesa - Procjena rizika - Razvoj i implementacija kontrolnih mjera
1.4.3. Razvijati svijest rukovodilaca institucija javnog sektora o odgovornosti i ulozi rukovodilaca u procesu donošenja poslovnih odluka kojima se osigurava zakonito trošenje raspoloživih sredstava za realizaciju ciljeva institucije	Inicijatori Provodioci: Sve institucije javnog sektora u BiH	- Razvoj programa obuke - Organizacija obuke - Implementacija i podrška
1.4.6. Učiniti dostupnim informacije o dodjeli budžetskih sredstava o iznosu i namjeni sredstava dodjeljenih organizacijama civilnog društva i udruženjima	Inicijator: APIK/TSK Provodioci: Institucije koje dodjeljuju finansijska sredstva u BiH	- Razvoj i implementacija platforme za objavljivanje podataka - Objava podatka i periodično ažuriranje
1.4.7. Učiniti dostupnim informacije o dodjeli budžetskih sredstava o iznosu i namjeni sredstava dodjeljenih privrednim subjektima	Inicijator: APIK/TSK Provodioci: Institucije koje dodjeljuju finansijska sredstva u BiH	- Analiza stanja i definisanje okvira za transparentnost - Objava podataka i periodično ažuriranje

Strateški program 1.5. Participacija društva

Pristup informacijama i povećanje transparentnosti su osnovni principi otvorene vlasti, čija provedba jača povjerenje građana u njen rad. Usluge javne uprave imaju vrijednost ukoliko su isporučene na vrijeme, na efikasan način i tako da su vidljive, jasne i lahko dostupne svim korisnicima.

Društva uspostavljena na poštovanju općih društvenih vrijednosti: slobode, jednakosti, solidarnosti, tolerancije, poštovanja ljudskih prava i zajedničke odgovornosti imaju samoodrživi ekonomski razvoj. Pristup borbi protiv korupcije mora obuhvatati više nivoa: lični, institucionalni, društveni i državni. Svakom građaninu pripadaju prava i obaveze koje proizlaze iz zakona i međunarodnih pravnih normi, a dio tih prava je regulisan i članom 13. UNCAC-a¹³.

¹³ Konvencija Ujedinjenih nacija protiv korupcije - United Nations Convention against Corruption (UNCAC), usvojena dana 31.10.2003. godine od strane Generalne skupštine UN-a, <https://www.unodc.org/unodc/en/corruption/uncac.html>

Institucije u BiH bi trebale nastaviti sa provođenjem Standarda proaktivne transparentnosti u okviru Zakona o slobodi pristupa informacijama na nivou institucija BiH, kako bi omogućili građanima, organizacijama civilnog društva, akademskoj zajednici i medijima uključenost u borbu protiv korupcije i ostvarili saradnju sa njima.

Rodno specifične manifestacije korupcije - U realizaciji planiranih aktivnosti, treba voditi računa o podizanju svijesti i znanja o rodno specifičnim manifestacijama korupcije. Korupcija ugrožava osnovne vrijednosti demokratskog društva, vladavinu prava i poštivanje ljudskih prava, a jedan od ključnih stubova na kojima počiva demokratsko društvo predstavlja ravnopravnost spolova. Potrebno je afirmisati važnost uključivanja principa ravnopravnosti spolova i rodne perspektive u aktivnosti namijenjene prevenciji i borbi protiv korupcije.

Digitalizacija - Analizom stanja digitalnih alata za antikoruptivne aktivnosti u BiH ustanovljeno je da ne postoje jednoobrazne aplikacije koje koriste tijela za sprječavanje korupcije. Međutim, u pogledu digitalizacije antikorupcije i razvoja IT alata, KS se ističe kao primjer dobre prakse zahvaljujući platformi AnticorruptiKS, multimodalnom analitičkom softveru. Ova platforma omogućuje upravljanje bazama podataka (registrima), automatizaciju procesa izvještavanja i pretraživanja prema zadanim parametrima te međusobnu komunikaciju baza podataka. Slijedeći primjer KS-a u razvoju IT alata, pojedini nivoi vlasti u BiH (BD BiH, TK, ZDK, SBK, USK, BPK) su, u skladu s vlastitim nadležnostima i potrebama, uspostavili određene vrste registara. Ovi registri imaju za cilj olakšati nadzor nad provedbom propisa usmjerenih na prevenciju antikorupcijskih aktivnosti.

Trenutno neujednačen način prikupljanja podataka i nedovoljna transparentnost tih podataka ne pridonosi jedinstvenoj cjelokupnoj slici o nivou korupcije i upravljanja koruptivnim rizicima u BiH. Cilj je sačiniti unificirane programske module koji bi objedinili aktivnosti tijela za sprečavanje korupcije u analitičkom i strukturalnom smislu. U narednom periodu potrebno je standardizovati podatke koji bi bili primjenjivi na svim nivoima vlasti, kako zbog samog stadija razvoja prevencije korupcije, tako i usljed nedovršenog formiranja profesionalnih struktura zaduženih za prevenciju korupcije i ureda za sukob interesa. Primarne aktivnosti ovog strateškog programa su uspostava registara izabranih dužnosnika, nositelja izvršnih dužnosti, savjetnika, državnih službenika i zaposlenika u institucijama vlasti BiH, registra prijava imovinskog stanja i interesa i uspostavljanje i održavanje digitalnih alata za izradu analiza i statističkih podataka o svim oblicima koruptivnog ponašanja kao i on-line alata tijela za sprječavanje korupcije i Agencije, te uspostava Centralnog portala podataka što bi ubrzalo mnoge aktivnosti, pojednostavilo borbu protiv korupcije i podiglo svijest građana.

Transparentnost - Shodno članu 10. UNCAC-a potrebno je poduzeti potrebne mjere kako bi se povećala njihova transparentnost, što uključuje omogućavanje uvida šire javnosti u organizaciju, funkcionisanje i postupke donošenja odluka, pojednostavljivanje postupaka pristupa tijelima nadležnim za odlučivanje, te objavljivanje informacija. Principi člana 10. UNCAC-a se baziraju na principima proaktivne transparentnosti koja podrazumijeva praksu javnih institucija da učine dostupnim informacije od javnog značaja koje se nalaze u njihovom posjedu. Primarne aktivnosti u okviru ovog strateškog programa čine dosljedna provedba Zakona o slobodi pristupa informacijama sa posebnim fokusom na dostavljanje traženih informacija i primjena standarda proaktivne transparentnosti, harmonizacija propisa sa međunarodnim standardima i propisima u BiH, unificiranje web stranica javnih institucija, uspostavljanje Centralnog portala podataka, povećanje transparentnosti o donacijama političkim strankama, unaprjeđenje transparentnosti u dodjeljivanju i trošenju javnih sredstava,

te javno objavljivanje predviđenih registara kako bi se informacije učinile dostupne različitim zainteresovanim javnostima.

Integritet - Društvene vrijednosti zasnovane na integritetu su od presudnog značaja za odbranu građanskih sloboda i osiguranje odgovornosti. Javne kampanje su poseban oblik komunikacije sa različitim javnostima koje imaju za cilj da utječu na izmjenu stavova ciljanih kategorija javnosti i mobiliziranje javne podrške u antikorupcijskim naporima. Uspješno provođenje jačanja javne svijesti o štetnosti korupcije i izmjene mentalnih obrazaca podrazumijeva pripremu i provođenje antikorupcijskih kampanja usmjerenih prema različitim zainteresovanim javnostima.

*Tabelarni pregled aktivnosti
iz Strateškog programa 1.5. Participacija društva*

Aktivnost	Nadležno Tijelo	Operativne preporuke za implementaciju
1.5.2. Objavljivati informacije o finansiranju medija iz javnih sredstava	Inicijatori: APIK i TSK Provodioci: RAK i mediji u BiH i institucije u BiH koje ih finansiraju	<ul style="list-style-type: none"> - Razviti i objaviti kriterije za finansiranje medija (prikupiti podatke/izraditi smjernice/objaviti kriterije) - Osigurati javnu dostupnost informacija o utrošku sredstava (Pripremiti podatke/Postaviti informacije na web stranicama/Ažurirati redovno) - Povećati vidljivost izvještaja o finansiranju medija (Kreirati/Objaviti/Promovirati izvještaje)
1.5.3. Razviti, primjeniti i uvezati specifične digitalne antikorupcijske alate	Inicijatori Provodioci: APIK/TSK	<ul style="list-style-type: none"> - Analiza potreba/ Razvoj aplikacija/Testiranje/Obuka /Primjena
1.5.4. Provoditi antikorupcijske kampanje i projekte	Inicijatori Provodioci: APIK/TSK, OCD	<ul style="list-style-type: none"> - Planiranje kampanja (ciljna grupa, definirati ciljeve i partnere) - Razvoj i implementacija kampanja (definirati sadržaj i kanale komunikacije, provesti kampanju) - Izraditi izvještaje o napretku i postignutim rezultatima, te ih podijeliti sa zainteresiranim stranama i javnosti.

Strateški program 1.6. Antikorupcijska edukacija

Edukacije imaju fundamentalnu ulogu u prevenciji korupcije. Uloga edukacija u prevenciji korupcije odnosi se na promjenu mentaliteta. U smislu promjene mentaliteta razumijevamo uspješnost tako da pojedinci ne žele koristiti koruptivne prečice koje podrazumijevaju kršenje i nepoštovanje zakonskih normi u cilju ostvarivanja uspjeha. Zadatak edukacije je kreirati odnos netolerancije prema korupciji. U skladu sa članom 13. UNCAC konvencije, fokus edukacije je na prevenciji same aktivnosti. Stoga antikorupcijske edukacije treba da utječu na razumijevanje koruptivnih aktivnosti i kreiraju odnos netolerancije prema korupciji.

Ovaj Strateški program, u skladu sa GRECO¹⁴ preporukama ii i ix, predviđa razvoj i provođenje općih i specifičnih edukacijskih programa kojima su obuhvaćeni: predstavnici zakonodavnih tijela, lica sa najvišim izvršnim funkcijama, predstavnici institucija u BiH, predstavnici tijela za sprječavanje korupcije, suci i tužioci¹⁵, predstavnici privatnog sektora, javni službenici, djeca i mladi, te druge različite kategorije ciljanih javnosti.

Deklaracija usvojena na posebnoj sjednici Generalne skupštine protiv korupcije u julu 2021. godine stavlja antikorupcijsku edukaciju u srž sveobuhvatnog i multidisciplinarnog pristupa za promovisanje transparentnosti, odgovornosti, integriteta i kulture odbacivanja korupcije kao osnovu za prevenciju i borbu protiv korupcije.

Planiraju se poduzeti koraci u cilju pokretanja GRACE inicijative (UNODC Globalni resurs za antikorupcijsko obrazovanje i osnaživanje mladih) u BiH za jačanje uloge mladih i obrazovanja u sprječavanju i suzbijanju korupcije i gradnje kulture netolerancije na korupciju kroz formalne i neformalne obrazovne programe koji su usmjereni ka izgradnji antikorupcijskih vrijednosti, znanja i vještina. GRACE inicijativa podrazumijeva i uključivanje i konsultacije sa prosvjetnim radnicima, međunarodnim organizacijama, organizacijama civilnog društva, ali je primarno usmjerena na djecu i mlade kroz različite kampanje, forume, dijaloge, obuke, jačanje institucionalnih kapaciteta obrazovnih ustanova, unaprjeđenje neformalnog sektora obrazovanja u oblasti antikorupcije, te širenje edukativnog materijala koji su potpora u obrazovanju.

Povećanjem znanja i svijesti o korupciji svih zainteresovanih javnosti za njeno sprječavanje, uzrocima, modalitetima i štetnim uticajima povećavaju se šanse za smanjenje korupcije u društvu i uvećanje broja zainteresovanih javnosti za borbu protiv korupcije.

Tabelarni pregled aktivnosti iz Strateškog programa 1.6. Antikorupcijska edukacija

Aktivnost	Nadležno Tijelo	Operativne preporuke za implementaciju
1.6.1. Provoditi edukacije iz oblasti antikorupcije za imenovana i izabrana lica i njihove savjetnike	Inicijatori Provodioci: APIK i TSK	- Razvoj tema i sadržaja/ osiguranje podrške - Organizacija obuka (logistika/poziv ciljnim grupama/provedba)

¹⁴ GRECO je preporučio dalje pojašnjavanje internih mehanizama radi promovisanja i provođenja kodeksa ponašanja za parlamentarne zastupnike, i time zaštititi integritet unutar zakonodavstva, uključujući (i) usklađene smjernice, savjetovanje i obuku koji se odnose na etičke odredbe i odredbe vezane za integritet i sprječavanje korupcije, kao i (ii) razvoj efikasnih mehanizama nadgledanja i provedbe za ta ključna pitanja; GRECO je preporučio znatno jačanje i dalje razvijanje povjerljivog savjetovanja i namjenske praktične obuke o pitanjima etike i integriteta za sudije i tužioce [GRECO \(coe.int\)](https://www.greco.int/)

¹⁵ <https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/2023/Izvj%C5%A1taj%20o%20Bosni%20i%20Hercegovini%20za%202023.%20-%20BHS%20prijevod%20%28002%29.pdf>

		- Izvještaji o obuci (broj održanih obuka/učesnika)
1.6.2. Provoditi edukacije iz oblasti antikorupcije za zaposlene u javnom sektoru	Inicijatori Provodioci: APIK i TSK	- Planiranje i priprema (analiza potreba, postavljanje ciljeva, planiranje resursa) - Razvoj koncepta edukacije - Organizacija obuka (logistika/poziv ciljnim grupama/provedba) - Izvještaji o obuci (broj održanih obuka/učesnika)
1.6.3. Provoditi edukacije iz oblasti integriteta i antikorupcije za djecu i omladinu (vrtići, osnovne i srednje škole i fakulteti)	Inicijatori Provodioci: APIK i ministarstva obrazovanja na svim nivoima vlasti u BiH	- Planiranje i priprema - Uvedeni programi edukacije - Realizovani programi edukacije
1.6.5. Provoditi edukacijske projekte u skladu sa ciljevima GRACE inicijative usmjerenih na gradnju antikorupcijskih vrijednosti kod djece i mladih	Inicijatori Provodioci: APIK Nadležna ministarstva obrazovanja na svim nivoima vlasti u BiH	- Planiranje i priprema - Razvijanje sadržaja i metoda - Provedba

STRATEŠKI CILJ 2

JAČANJE MEHANIZAMA OTKRIVANJA I DOKAZIVANJA KORUPTIVNIH KRIVIČNIH DJELA I PROCESUIRANJA POČINILACA

Ovaj strateški cilj proizlazi iz odredbi krivičnih i krivično-procesnih zakona važećih na području BiH, uvažavajući njenu ustavnopravnu strukturu. Stoga, intencija ovog strateškog cilja jeste da se u represivnom kontekstu obezbijede sve neophodne pretpostavke i uslovi u cilju blagovremenog, efikasnog i zakonitog otkrivanja i dokazivanja koruptivnih krivičnih djela i procesuiranja počinitelja. Također, nepobitno je da se korupcija u današnje vrijeme odvija u svim oblastima društvenog, privrednog i političkog djelovanja. Niti jedna oblast nije imuna na ovu negativnu pojavu, što zahtijeva adekvatnu stručnu osposobljenost i specijaliziranost nadležnih subjekata. Preventivno djelovanje se prije svega odnosi na otklanjanje ili reduciranje uzročnih faktora, koji neposredno ili posredno dovode do nastanka različitih fenomenoloških oblika koruptivnih krivičnih djela.

Strateški program 2.1. Jačanje kapaciteta pravosudnih, policijskih i drugih tijela za otkrivanje, dokazivanje i procesuiranje koruptivnih krivičnih djela

Jačanje kapaciteta agencija za provođenje zakona i pravosudnih institucija stvara neophodne pretpostavke za efikasnu borbu protiv svih pojava oblika korupcije.

Procesuiranjem počinitelja stvaraju se pretpostavke za jačanje cjelokupnog pravnog sistema kroz zaštitu društva od činjenja krivičnih djela preventivnim uticajem na druge da poštuju pravni sistem, i ne čine krivična djela, do toga da se građanstvu šalje poruka „da se kriminal ne isplati“. Pored represivne komponente, sveobuhvatno se preventivno djeluje kako na samog počinioca tako i na potencijalne počinioce, te vraća povjerenje javnosti u pravni sistem.

Otkrivanje i dokazivanje ovih krivičnih djela je po svojoj prirodi, fenomenološkim oblicima ispoljavanja, načinu izvršenja i drugim specifičnostima izuzetno kompleksno i zahtjevno na planu zadovoljenja restriktivnih zakonskih uslova i standarda dokazivanja.

Kompleksnost otkrivanja i dokazivanja ovih krivičnih djela i rasprostranjenost korupcije zahtijevaju od svih nivoa vlasti poseban angažman i unaprjeđenje u cilju dosljedne i efikasne borbe protiv korupcije, posebno imajući u vidu da se uglavnom koruptivne aktivnosti odvijaju bez svjedoka, čime je znatno otežano prikupljanje dokaza. Stoga je vrlo bitno da se pored jačanja kadrovskih i materijalno-tehničkih kapaciteta policijskih i drugih tijela za borbu protiv korupcije, kontinuirano provode obuke u oblasti otkrivanja i dokazivanja koruptivnih djela sa posebnim akcentom na primjenu posebnih istražnih radnji, unaprijede postupanja po revizorskim izvještajima i sistem izvještavanja za efikasno praćenje učinka u istragama koruptivnih krivičnih djela.

*Tabelarni pregled aktivnosti iz
Strateškog programa 2.1. Jačanje kapaciteta pravosudnih, policijskih i drugih tijela za
otkrivanje, dokazivanje i procesuiranje koruptivnih krivičnih djela*

Aktivnost	Nadležno Tijelo	Operativne preporuke za implementaciju
2.1.1. Jačati kadrovske kapacitete kroz optimizaciju postojećih kadrova, prijem novih kadrova i donošenje adekvatnih propisa	Inicijatori: Pravosudna, policijska i druga tijela u BiH Provodioci: VM BiH/Vlade i parlamenti u BiH	- Pregled kadrovskih resursa (stanje kadrovskih resursa, potrebe) - Broj popunjenih radnih mjesta - Broj donesenih, izmijenjenih i dopunjenih propisa
2.1.2. Provoditi obuke u oblasti otkrivanja i dokazivanja koruptivnih krivičnih djela sa akcentom na primjenu posebnih istražnih radnji, te obuke u otkrivanju i dokazivanju težih povreda službene dužnosti u vezi sa koruptivnim radnjama	Inicijatori Provodioci: Pravosudna, policijska i druga tijela u BiH	- Planiranje i priprema - Razvijanje sadržaja - Provedba

2.1.3. Unaprijediti postupanja po revizorskim izvještajima	Inicijatori Provodioci: Pravosudna, policijska, revizorska i druga nadležna tijela u BiH	<ul style="list-style-type: none"> - Analiza trenutne situacije (procjena postojećih procesa, identifikacija izazova i prepreka vezi s implementacijom preporuka iz revizorskih izvještaja) - Razvoj/unapređenje te provedba procedura
2.1.4. Unaprijediti materijalno - tehničke uslove jedinica za istragu koruptivnih krivičnih djela i jedinica za profesionalne standarde	Inicijatori: Pravosudna, policijska i druga tijela u BiH Provodioci: VM BiH/Vlade i parlamenti u BiH	<ul style="list-style-type: none"> - Procjena potreba - Razvoj plana nabavke - Nabavka opreme prema potrebama - Obuka i integracija - Održavanje
2.1.5. Unaprijediti sistem izvještavanja za efikasno praćenje učinka u istragama koruptivnih krivičnih djela od prijema krivične prijave do okončanja krivičnog postupka i težih povreda službene dužnosti u vezi sa koruptivnim radnjama	Inicijatori Provodioci: Policijske, pravosudne i druge institucije u BiH	<ul style="list-style-type: none"> - Razvoj/unapređenje sistema izvještavanja - Sveobuhvatnije izvještavanje po definiranim parametrima
2.1.6. Analizirati sudske presude u predmetima korupcije	Inicijatori Provodioci: Policijske, pravosudne i druge institucije u BiH, OCD	<ul style="list-style-type: none"> - Planiranje analize (definiranje ciljeva i kriterija za odabir presuda) - Prikupljanje i selekcija presuda - Analiziranje presuda - Izrada izvještaja i analiza - Objava

Strateški program 2.2. Saradnja u istragama koruptivnih krivičnih djela

Imajući u vidu da kompleksnost otkrivanja i dokazivanja koruptivnih krivičnih djela te rasprostranjenost korupcije zahtijeva sveobuhvatan odgovor od svih nivoa vlasti, potrebno je unaprijediti operativnu saradnju svih relevantnih aktera na planu dosljedne i efikasne borbe protiv korupcije. To podrazumijeva unaprjeđenje razmjene informacija i podataka, blagovremeno izvještavanje, te unaprjeđenje operativne saradnje kroz formiranje zajedničkih istražnih timova za rad na složenijim predmetima.

*Tabelarni pregled aktivnosti iz
Strateškog programa 2.2. Saradnja u istragama koruptivnih krivičnih djela*

Aktivnost	Nadležno Tijelo	Operativne preporuke za implementaciju
2.2.1. Unaprijediti razmjene informacija između policijskih, poreznih, pravosudnih i drugih institucija u BiH	Inicijatori Provodioci: Policijske, tužilačke, pravosudne, porezne i druge institucije na svim nivoima vlasti u BiH	- Procjena trenutnog stanja/metoda i protokola za razmjenu informacija - Unapređenje protokola i procedura razmjene informacija koji uključuju sigurnost, tačnost i pravovremenost informacija.
2.2.2. Unaprijediti operativnu saradnju policijskih agencija sa tužilaštvima i drugim institucijama	Inicijatori Provodioci: Policijske, pravosudne porezne i druge institucije na svim nivoima vlasti u BiH	- Formiranje zajedničkih timova sa jasnim zadacima, odgovornostima i efikasnim kanalima komunikacije - Organizacija redovnih radnih sastanaka - Planiranje i izvođenje operativnih akcija - Izrada izvještaja o postupanjima i rezultatima zajedničkih akcija

Strateški program 2.3. Finansijske istrage, oduzimanje i upravljanje oduzetom imovinom

Finansijske istrage kao efikasno sredstvo u borbi protiv korupcije se provode u cilju otkrivanja, utvrđivanja i oduzimanja nezakonito stečene imovine izvršenim krivičnim djelom. Stoga je vrlo bitno educirati državne, policijske, porezne službenike, te službenike i nosioce pravosudnih funkcija u sprovođenju finansijskih istraga, kao i unaprijediti propise kojima će se regulisati uslovi za njihovo sprovođenje.

Imperativ u okviru postupaka za oduzimanje protupravno stečene imovinske koristi je očuvanje vrijednosti privremeno ili trajno oduzete imovine uz obavezu poštivanja principa "pažnje dobrog domaćina". Oduzimanjem protupravno stečene imovine i njena ponovna društvena upotreba u zajednici jača kulturu zakonitosti, pravednosti i jednakosti, pomaže u izgradnji otpornosti zajednice i društva na korupciju, te se poboljšava povjerenje građanja u sistem pravosuđa i vlasti.

U cilju realizacije navedenog potrebno je akcenat staviti na unapređenje mehanizama upravljanja oduzetom imovinom.

*Tabelarni pregled aktivnosti iz
Strateškog programa 2.3. Finansijske istrage, oduzimanje i upravljanje oduzetom imovinom*

Aktivnost	Nadležno Tijelo	Operativne preporuke za implementaciju
2.3.1. Unaprijediti finansijske istrage	<p>Inicijatori Provodioci: Policijske, pravosudne, porezne i druge institucije na svim nivoima vlasti u BiH, agencije za upravljanje oduzetom imovinom</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Razvoj efikasnih strategija i procedura (definiranje ciljeva, izrada plana provedbe) - Specijalizovane obuke - Povećanje resursa i kapaciteta - Koordinacija i saradnja (formiranje timova, saradnja s drugim institucijama)
2.3.2. Educirati državne, policijske, porezne službenike, te službenike i nosioce pravosudnih funkcija	<p>Inicijatori: Policijske, pravosudne, porezne i druge institucije na svim nivoima vlasti u BiH, agencije za upravljanje oduzetom imovinom</p> <p>Provodioci: CEST FBiH, CEST RS, agencije za upravljanje oduzetom imovinom</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Planiranje i priprema (ciljevi, teme) - Razvoj edukacijskih materijala i programa - Provođenje edukacija - Izvještavanje (broj održanih edukacija, učesnika)
2.3.3. Unaprijediti propise kojima će se regulisati svi aspekti za provođenje finansijskih istraga	<p>Inicijatori: Policijske, pravosudne, porezne i druge institucije na svim nivoima vlasti u BiH, agencije za upravljanje oduzetom imovinom</p> <p>Provodioci: VM BiH, vlade i parlamenti na svim nivoima vlasti u BiH</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Analiza postojećeg zakonodavstva (identifikacija nedostataka) - Konsultacije sa stručnjacima - Razvoj i izrada novih propisa - Priprema i provedba procedure usvajanja - Usvajanje i provedba
2.3.4. Unaprijediti mehanizam upravljanja oduzetom imovinom	<p>Inicijatori Provodioci: Agencije za upravljanje oduzetom</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Analiza postojećeg sistema (normativni okvir, procjena postojećih baza podataka)

	imovinom i druge nadležne institucije	<ul style="list-style-type: none"> - Razvoj i unapređenje normativnog okvira - Uspostavljanje i unapređenje postojećih baza podataka - Upravljanje i redistribucija oduzete imovine - Izvještavanje i transparentnost
--	---	---

STRATEŠKI CILJ 3 JAČANJE MEĐUINSTITUCIONALNE, REGIONALNE I MEĐUNARODNE SARADNJE

Bosna i Hercegovina se potpisivanjem konvencija iz oblasti antikorupcije obavezala na međunarodnu saradnju u svakom aspektu borbe protiv korupcije, uključujući prevenciju, istragu, procesuiranje počinitelaca, kao i zamrzavanje, zapljenu i konfiskaciju imovinske koristi ostvarene djelom korupcije.

Međunarodne preporuke iz domena antikorupcije su od velikog značaja za BiH posebno iz razloga što njihova implementacija pomaže u borbi protiv korupcije, ali i u izgradnji ugleda zemlje na međunarodnom nivou. Mnoge međunarodne organizacije, finansijske institucije i donatori postavljaju uslove u vezi sa borbom protiv korupcije prilikom pružanja finansijske podrške ili razvojne pomoći. Implementacija antikorupcijskih preporuka može otvoriti vrata za dodatna sredstva i podršku. Također, ove preporuke često naglašavaju jačanje vladavine prava, što je ključni element u borbi protiv korupcije. Implementacija istih može dovesti do poboljšanja pravnog sistema, efikasnijeg sudstva i jačanja institucija koje se bore protiv korupcije na svim nivoima vlasti.

Strateški program 3.1. Koordinacija i saradnja institucionalnih kapaciteta za sprječavanje korupcije

Međuinstitucionalna saradnja i koordinacija predstavljaju ključne elemente efikasne strategije za borbu protiv korupcije. Fokusirajući se na jačanje saradnje između različitih institucija i tijela u BiH, ovaj strateški program ima za cilj suzbijanje korupcije kroz uspostavu mehanizama i platformi za razmjenu informacija, koordinaciju aktivnosti i zajedničko djelovanje. Dosadašnji nivo koordinacije borbe protiv korupcije obilježili su ograničeni dometi kako u pogledu poduzimanja zajedničkih sistemskih aktivnosti, tako i u pogledu uspostave institucionalnih kapaciteta zaduženih za prevenciju korupcije u BiH.

Djelomičan rezultat postignut je u usaglašenom strateškom planiranju politika borbe protiv korupcije u BiH i razvoju ključnih elemenata prevencije korupcije kao što je npr. uspostava sistema planova integriteta. Inicijalno uspostavljeni sistem redovnih koordinacijskih sastanaka

između Agencije i tijela za sprječavanje korupcije u BiH, je nakon određenog perioda mirovanja, krajem 2023. godine ponovo vraćen u fokus sistema koordinacije borbe protiv korupcije, a čiji aktivniji nastavak razvoja i saradnje kroz ovaj mehanizam očekuje se u budućem periodu.

Glavni cilj mehanizma za koordinaciju borbe protiv korupcije je osigurati primjerenu raspodjelu obaveza i odgovornosti za efikasno sprječavanje korupcije, uz poštovanje zakonskih nadležnosti Agencije i cjelokupnog sistema za prevenciju korupcije. U osnovi, mehanizam koordinacije i saradnje ima za svrhu osigurati koherentno djelovanje svih učesnika u prevenciji, a u sljedećim fazama i u otkrivanju i procesuiranju korupcije.

Jedna od mjera u ispunjavanju ključnih prioriteta za otvaranje pregovora o pridruživanju Europskoj uniji predviđa "osiguravanje djelotvornog funkcionisanja i koordinacije tijela za borbu protiv korupcije". Uspostavom efikasnog sistema koordinacije postići će se višestruki učinci u borbi protiv korupcije, poboljšat će se međusobno djelovanje i saradnja svih učesnika, te postići bolji rezultati u provedbi strateških antikorupcijskih dokumenata, doprinoseći tako ispunjenju ključnih prioriteta u borbi protiv korupcije na putu BiH prema EU. S tim u vezi, u okviru ovog Strateškog cilja predviđen je niz sistemskih aktivnosti usmjerenih prije svega na dovršetak uspostave sistema sprečavanja korupcije u BiH. Tu se prije svega misli na nastavak profesionalizacije tijela za sprečavanje korupcije u BiH, tamo gdje ovaj proces nije dovršen, te jačanje komunikacije i saradnje u sistemu javnih institucija, posebno između onih koje imaju antikorupcijske nadležnosti.

Jačanje komunikacije i saradnje ogledalo bi se prije svega u zaključivanju memoranduma o razumijevanju i saradnji kojima bi se definirali forme i oblici saradnje, kao i načini razmjene informacija uz uspostavu informaciono-telekomunikacijske mreže. Navedena platforma osigurala bi dinamiziranje prethodno pomenutih procesa u okviru koordinacije borbe protiv korupcije. Također, ovaj strateški program obuhvata praćenje, provedbu i evaluaciju strateških antikorupcijskih dokumenata u BiH, kao i provedbu aktivnosti predviđenih pojedinačnim antikorupcijskim projektima i aktivnostima u sklopu integracijskih procesa BiH u EU.

*Tabelarni pregled aktivnosti iz
Strateškog programa 3.1. Koordinacija i saradnja institucionalnih kapaciteta za
sprječavanje korupcije*

Aktivnost	Nadležno Tijelo	Operativne preporuke za implementaciju
3.1.1. Dovršiti proces uspostave i operacionalizacije profesionalnih tijela za sprječavanje korupcije u BiH	Inicijator: APIK Provodioci: Vlade na svim nivoima vlasti u BiH	- Izrada pravnog okvira koji će regulisati pozicioniranost i nadležnosti TSK - Obezbjediavanje materijalno-tehničkih i kadrovskih resursa - Operacionalizacija TSK
3.1.2. Uspostaviti institucionalnu saradnju između nadležnih institucija sa ciljem efikasnog sprečavanja korupcije	Inicijatori: APIK i TSK Provodioci: Institucije sa antikorupcijskim nadležnostima	- Identifikacija relevantnih institucija i procjena njihovih potreba - Definiranje oblika saradnje i komunikacije

		- Uspostavljanje formalnih sporazuma (MoU)
3.1.5. Standardizirati procedure razmjene informacija, izvještavanja i saradnje između tijela za sprječavanje korupcije u BiH i kontakt tačaka u institucijama	Inicijator: Agencija Provodioci: Tijela za sprječavanje korupcije u BiH	- Analiza stanja i identifikacija potreba - Razvoj smjernica - Distribucija i implementacija smjernica
3.1.6. Formirati zajednički tim edukatora	Inicijatori i provodioci: Agencija i tijela za sprječavanje korupcije u BiH	- Selekcija članova tima (iskustvo, stručne kvalifikacije) - Razvoj i standardizacija edukacijskih materijala - Organizacija i implementacija obuka (plan obuka, ciljne grupe, format, lokacije)
3.1.7. Analizirati iskustva i izazove u provedbi strateških antikorupcijskih dokumenata u BiH i na temelju dobrih praksi kreirati standarde ujednačenog strateškog planiranja	Inicijatori i provodioci: Agencija i tijela za sprječavanje korupcije u BiH	- Analiza - Razvoj standarda za ujednačeno strateško planiranje u oblasti borbe protiv korupcije (metodologija, uloge i odgovornosti ključnih aktera, načini izvještavanja i praćenja napretka, usklađenost s međunarodnim standardima i preporukama)

Strateški program 3.3. Međunarodna saradnja u istragama koruptivnih krivičnih djela

U kontekstu međunarodne saradnje u oblasti istrage koruptivnih krivičnih djela veoma je važno unaprijediti prije svega razmjenu podataka o istragama koje imaju međunarodni i regionalni karakter. U tom smislu potrebno je dalje jačati komunikaciju i saradnju putem definiranih kanala komunikacije INTERPOL-a, EUROPOL-a, SELEC-a, EGMONT-a CARIN, BAMIN, GlobE mreže, EUROJUST, Evropskog javnog tužioca (EPPO), te drugih međunarodnih organizacija.

Svakako, kontekstualno na ovu mjeru se naslanja i učešće u operativnim akcijama međunarodnog i regionalnog karaktera, gdje ovi oblici međunarodne i regionalne saradnje pored veće efikasnosti otkrivanja korupcije osnažuju međunarodni ugled sistema javnih institucija u BiH zaduženih za otkrivanje i procesuiranje korupcije. Neopodno je nastaviti i trendove razmjene najboljih iskustava i praksi, kako bi u kontekstu međunarodne i regionalne saradnje primjenili najefektnije standarde postupanja u otkrivanju i dokazivanju ovako složenih krivičnih djela kakva su koruptivna krivična djela.

*Tabelarni pregled aktivnosti
iz Strateškog programa 3.3. Međunarodna saradnja u istragama koruptivnih krivičnih djela*

Aktivnost	Nadležno Tijelo	Operativne preporuke za implementaciju
3.3.1. Unaprijediti razmjenu podataka s INTERPOL-om, EUROPOL-om i SELEC-om, EGMONT, CARIN, BAMIN, GLOBE, EUROJUST, Evropskog javnog tužioca (EPPO) i drugim međunarodnim organizacijama	Inicijatori Provodioci: Policijske i druge institucije u BiH	<ul style="list-style-type: none"> - Izraditi popis svih relevantnih međunarodnih organizacija s kojima je potrebno unaprijediti razmjenu podataka - Analiza postojećih kanala i procedura za razmjenu podataka - Unaprijediti protokole za razmjenu podataka uvažavajući međunarodne standarde i preporuke
3.3.2. Učestvovati u operativnim akcijama INTERPOL-a, EUROPOL-a i SELEC-a, EUROJUST, Evropskog javnog tužioca (EPPO) i nadležnih institucija drugih država	Inicijatori Provodioci: Policijske i druge institucije u BiH	<ul style="list-style-type: none"> - Formirati zajedničke istražne timove - Aktivno učestvovanje u provedbi operativnih akcija - Izvještavanje o realizaciji akcija i aktivnostima zajedničkih istražnih timova
3.3.3. Razmjenjivati iskustva i prakse sa međunarodnim partnerskim organizacijama i agencijama	Inicijatori Provodioci: Policijske i druge institucije u BiH	<ul style="list-style-type: none"> - Identifikacija ključnih partnera - Postavljanje jasnih ciljeva za razmjenu iskustava - Organizacija i provedba zajedničkih obuka o radionica

Uloga sistema prevencije korupcije u strateškom planiranju i monitoringu provedbe antikorupcijskih politika u BiH

U Bosni i Hercegovini, ključni segment u borbi protiv korupcije predstavlja efikasan sistem prevencije, koji se između ostalog temelji i na strateškom planiranju i dosljednom monitoringu provedbe antikorupcijskih politika. U tom kontekstu, Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije igra centralnu ulogu kao koordinator zadužen za odgovorno praćenje provedbe državne Strategije za borbu protiv korupcije. Obzirom da je sistem prevencije korupcije u BiH decentraliziran u normativnom, institucionalnom i strateškom segmentu, u nastavku su prikazane uloge ključnih aktera u pogledu strateškog planiranja i monitoringa provedbe antikorupcijskih politika u BiH.

Uloga Agencije i tijela za sprječavanje korupcije u BiH

Kada je u pitanju oblast strateškog planiranja i monitoringa provedbe antikorupcijskih politika u BiH, uloga Agencije jasno je definirana kroz sljedeće odredbe Zakona o Agenciji:

- Agencija je nadležna za:
 - Izradu Strategije za borbu protiv korupcije, te izradu Akcionog plana za prevenciju korupcije (*član 10. tačka a*)).
 - Koordinaciju i nadzor nad provedbom Strategije i Akcijskog plana, te davanje mišljenja i instrukcija o pitanju njihove provedbe nadležna je Agencija (*član 10. tačka b*)).
 - Koordinaciju rada institucija s javnim ovlaštenjima u suzbijanju korupcije (*član 10. tačka i*)).
 - Informiranje nadležnih institucija i javnosti o obavezama po osnovu međunarodnih pravnih akata, te davanje preporuka za njihovu realizaciju u vezi s prevencijom korupcije (*Član 10. Tačka p*)).
- Entiteti, kantoni i Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine usvojit će i razviti strategiju za borbu protiv korupcije i akcioni plan u skladu s općim principima utvrđenim u državnoj Strategiji za borbu protiv korupcije (*član 22. Obaveza razvijanja politike*).
- Da bi se osiguralo pravovremeno i efikasno provođenje koordiniranih politika za borbu protiv korupcije, tijela za sprečavanje korupcije blisko će sarađivati s Agencijom (*član 23. Stav 2.*).
- U obavljanju zadataka iz svoje nadležnosti, Agencija sarađuje s drugim institucijama i agencijama na svim nivoima, javnim službama i drugim tijelima s javnim ovlaštenjima. Institucije i agencije na svim nivoima, javne službe i druga tijela s javnim ovlaštenjem obavezna su da sarađuju s Agencijom, te dostavljaju sve potrebne podatke i informacije po zahtjevu Agencije (*Član 24.*).
- U obavljanju poslova iz svoje nadležnosti, Agencija donosi antikoruptivne mjere, preporuke i instrukcije, te daje mišljenja i pokreće inicijative (*Član 11*).

S obzirom na široke nadležnosti Agencije u oblasti prevencije korupcije, kao i odredbe Zakona o Agenciji, jasno je da Agencija predstavlja centralno tijelo za sprječavanje korupcije u BiH. Njena ključna uloga ogleda se u koordinaciji i nadzoru provedbe sistemskih antikorupcijskih aktivnosti, koje se uglavnom provode kroz državnu Strategiju za borbu protiv korupcije.

Kontinuirani monitoring koji Agencija provodi ne svodi se samo na povremeno prikupljanje informacija o provedenim mjerama iz Akcionog plana i utvrđivanje stepena provedbe. On uključuje i identifikaciju izazova i prepreka u implementaciji, kao i pružanje smjernica za njihovo prevazilaženje, čime se osigurava efektivnost antikorupcijskih politika.

Integrirani pristup strateškom planiranju, usklađena provedba, redovno izvještavanje i monitoring antikorupcijskih mjera, zajedno s dosljednom implementacijom zakonskih obaveza, čine osnovu uspješne borbe protiv korupcije u Bosni i Hercegovini. Međutim, uloga Agencije u nadzoru i osiguravanju dosljedne provedbe koordiniranih politika borbe protiv korupcije suočava se s brojnim izazovima. Decentraliziranost sistema prevencije korupcije, veliki broj aktera uključenih u implementaciju, te činjenica da Zakon o Agenciji nije predvidio konkretan sistem odgovornosti za provedbu definiranih obaveza, predstavljaju rizik za uspješnu koordinaciju borbe protiv korupcije.

Uloga institucija s javnim ovlaštenjima u BiH

APIK je odgovoran za razvoj, koordinaciju i nadzor nad provedbom državne Strategije za borbu protiv korupcije, što uključuje donošenje antikoruptivnih mjera i kreiranje smjernica koje usmjeravaju i koordiniraju aktivnosti institucija s javnim ovlaštenjima u BiH. Te aktivnosti mogu biti specifične ili standardizirane, a uloge APIK-a i institucija u provedbi antikorupcijskih aktivnosti često se preklapaju i variraju – od inicijatora i koordinatora provedbe pa sve do neposrednih provoditelja. Također, važno je istaknuti ulogu institucija u razvoju državne Strategije, prvenstveno kroz aktivno učešće u radnoj grupi za izradu Strategije, kao i kroz mogućnost da, putem javnih konsultacija, daju svoj doprinos u tom procesu.

Ključna uloga institucija s javnim ovlaštenjima u BiH u sistemu prevencije korupcije ogleda se kroz njihovo redovno djelovanje u skladu sa antikorupcijskim principima, a zatim kroz ispunjavanje obaveza delegiranih kroz antikorupcijske politike u BiH ili određene antikoruptivne mjere Agencije ili tijela za sprječavanje korupcije na određenom nivou vlasti u BiH.

Redovnim izvještavanjem o napretku u provedbi, institucije omogućavaju da nadležno tijelo prati stanje, reaguje na odstupanja ili kašnjenja i poduzima potrebne mjere. U tom kontekstu, transparentnost i tačnost izvještavanja su ključni za osiguranje odgovornosti i dosljednosti u borbi protiv korupcije.

U kontekstu Zakona o Agenciji, u nastavku izdvajamo odredbe relevantne za rad javnih službi u pogledu prevencije korupcije, te za nadležno postupanje Agencije u vezi s tim.

- Sve javne službe u Bosni i Hercegovini svoj rad zasnivaju na sljedećim antikorupcijskim principima: Jednak tretman i nediskriminacija, Zabrana korumpiranog ponašanja, Transparentnost i javna kontrola, Zaštita prijavljivanja korupcije (*član 7.*).

- Agencija je nadležna za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije u institucijama javnog i privatnog sektora (*član 9.*).
- Agencija je nadležna za koordinaciju rada institucija s javnim ovlaštenjima u suzbijanju korupcije (*član 10. Tačka i*).
- Agencija je nadležna za informiranje nadležnih institucija i javnosti o obavezama po osnovu međunarodnih pravnih akata, te davanje preporuka za njihovu realizaciju u vezi s prevencijom korupcije (*član 10. Tačka p*).
- U obavljanju zadataka iz svoje nadležnosti, Agencija saraduje s drugim institucijama i agencijama na svim nivoima, javnim službama i drugim tijelima s javnim ovlaštenjima. Institucije i agencije na svim nivoima, javne službe i druga tijela s javnim ovlaštenjem obavezna su da saraduju s Agencijom, te dostavljaju sve potrebne podatke i informacije po zahtjevu Agencije (*Član 24.*).

Kada je u pitanju strateški okvir borbe protiv korupcije na određenom nivou vlasti u BiH, važno je da svi provodioci sagledaju svoje obaveze i postupe u skladu sa smjernicama i preporukama. S tim u vezi, ovaj dokument sadržava standardizirane mjere za sve nivoe vlasti u BiH koje su definirane kroz Akcioni plan, a tijela za sprječavanje korupcije na određenom nivou vlasti bi trebali ili kroz svoje antikorupcijske politike ili direktno delegirati i nadzirati njihovu provedbu na određenom nivou vlasti. Redovno ili po zahtjevu Agencije, tijela za sprječavanje korupcije u BiH će prikupljati informacije o provedbi standardiziranih aktivnosti te dostavljati Agenciji radi sačinjavanja izvještaja o monitoringu provedbe.

Sistem izvještavanja / Monitoring i Evaluacija

Sistem izvještavanja o provedbi državne Strategije je definiran kroz normativni i strateški okvir borbe protiv korupcije. U tom smislu, Agencija redovno izvještava nadležna tijela o napretku u implementaciji antikorupcijskih mjera i strateških dokumenata, a prvenstveno Parlamentarnu skupštinu BiH a potom i Vijeće ministara BiH. Svi ti antikorupcijski naponi prikazani kroz navedene izvještaje reflektiraju se i na međunarodne izvještaje koji prikazuju ukupni napredak BiH u oblasti borbe protiv korupcije i približavanju međunarodnim standardima.

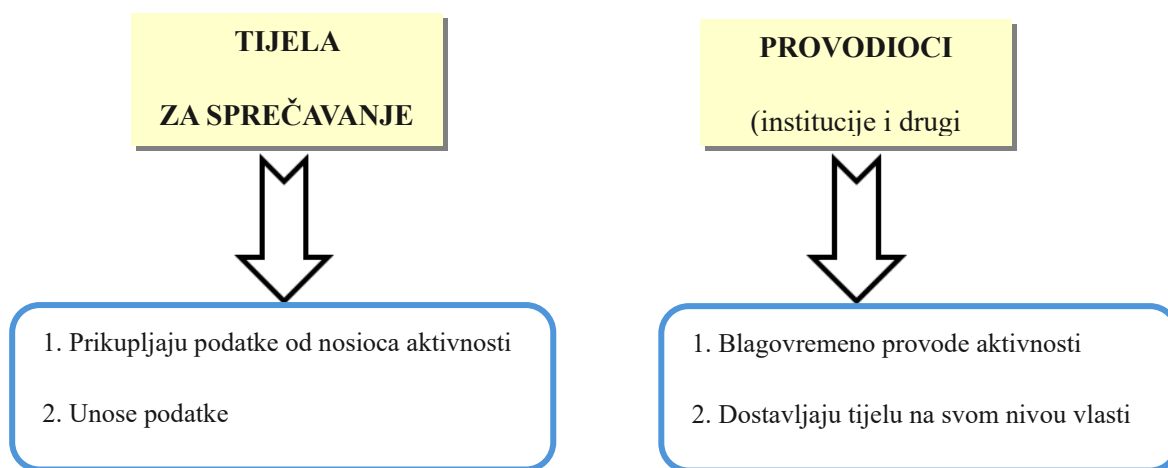
Sistem uzajamnog izvještavanja između Agencije i tijela za sprječavanje korupcije na svim nivoima vlasti u BiH biti će uspostavljen u skladu s potrebama monitoringa Strategije i Akcionog plana, odnosno potrebama definiranim standardiziranim aktivnostima uz puno uvažavanje nadležnosti svih nivoa vlasti u BiH.

Akcioni plan sadrži 71 aktivnost raspoređenu unutar 17 specifičnih vremenskih rokova za njihovu realizaciju. Ovaj sistem rokova osigurava provedbu aktivnosti u skladu sa jasno definiranim tempom, omogućavajući redovan nadzor i evaluaciju uspješnosti provedbe Strategije. Definirani rokovi za provedbu ne omogućavaju fleksibilnost u pogledu vremena, što može negativno uticati na monitoring i rezultate/statusu provedbe, te dovesti do neusklađenosti napora. Sa druge strane, aktivnosti su koncipirane tako da imaju jasno definiran slijed i tok provedbe.

Tabelarni pregled vremenskih rokova i broja aktivnosti unutar njih prema Akcionom planu za provedbu Strategije za borbu protiv korupcije 2024-2028.

Rokovi	Br. aktivnosti
II kvartal 2024.	2
III kvartal 2024.	1
IV kvartal 2024.	6
Kontinuirano od I kvartala 2025.	3
I kvartal 2025.	3
II kvartal 2025.	2
III Kvartal 2025.	1
IV kvartal 2025.	2
I kvartal 2026.	2
II Kvartal 2026.	1
IV kvartal 2026.	2
I kvartal 2027.	2
III Kvartal 2027.	1
IV kvartal 2027.	3
Kontinuirano	34
IV kvartal 2028./Kontinuirano	3
IV kvartal 2028.	3
UKUPNO	71

Shematski prikaz uloge tijela/provodioca u procesu nadzora provedbe antikorupcijskih dokumenata

CILJ – utvrđivanje stepena realizacije provođenja strateških antikorupcijskih dokumenata (Izvještaj o monitoringu i analiza provedbe)

Shodno nadležnostima, Agencija će vršiti redovan nadzor nad provedbom Strategije i Akcionog plana te sačinjavati godišnje izvještaje o monitoringu provedbe. Sve aktivnosti koje su sastavni dio Akcionog plana, Agencija će analizirati kroz sljedeće indikatore za procjenu napretka: dostupnost, napredak unutar vremenskog roka, napredak u obimu provedbe, kvantitativni indikatori, kvalitet implementacije i relevantnost. Kada je u pitanju evaluacija,

potrebno je osigurati nezavisnu eksternu evaluaciju kako bi se osigurala potrebna objektivnost u analizi učinaka i uspješnosti strateškog dokumenta. Akcionim planom predviđeno je da se eksterna evaluacija vrši dva puta i to u toku trajanja provedbe (srednjoročna evaluacija) i po isteku provedbe (*ex post* evaluacija).

Sistem monitoringa i evaluacije Strategije i Akcijskog plana od ključne je važnosti jer pruža blagovremene informacije o stepenu i učincima provedbe, omogućuje ranu identifikaciju eventualnih slabosti u provedbi te služi kao osnova za nadležno postupanje Agencije u kontekstu davanja mišljenja i instrukcija o provedbi¹⁶. Također, navedeni sistem pruža kvalitetnu osnovu za revidiranje Akcionog plana, čime se osigurava kontinuirano poboljšanje učinkovitosti provedbe Strategije i Akcionog plana. S tim u vezi, vrlo je važan kvalitet informacija koje će se prikupljati putem monitoringa i evaluacije kako bi se osigurali pouzdani i objektivni izvještaji.

S obzirom na to da je Agencija razvila aplikativno rješenje za proaktivni monitoring provedbe strateških antikorupcijskih dokumenata u BiH, vjerujemo da će, uz podršku strateških partnera u borbi protiv korupcije, ova aplikacija uskoro biti stavljena u funkciju. Planirano je da bude dostupna svim tijelima za sprječavanje korupcije i provodiocima, uz osiguranje adekvatne edukacije za njeno efikasno korištenje.

Obzirom na decentraliziranost sistema prevencije korupcije u BiH, postojanje velikog broja provodioca na različitim nivoima vlasti te izostanak sistema odgovornosti, pred monitoringom provedbe državne Strategije nalazit će se nekoliko ključnih rizika/izazova:

- **Nedostatak koordinacije i usklađenosti:** Različiti nivoi vlasti mogu imati različite prioritete, resurse i kapacitete, što može dovesti do neujednačenog provođenja antikorupcijskih mjera. Stoga je bitno uspostaviti jasan sistem koordinacije i komunikacije, uz definirane smjernice i standardizirane procedure. Agencija bi trebala redovno organizovati radno-konsultativne sastanke i edukacije kako bi svi provodioci imali jedinstveno razumijevanje ciljeva i obaveza.
- **Nepotpuno ili netačno izvještavanje:** Provodioci na različitim nivoima mogu dostavljati neprecizne, nepotpune ili zakašnjele izvještaje, što otežava pravovremeni monitoring i donošenje korektivnih mjera. Zato će Agencija nastojati staviti u funkciju aplikaciju „Proaktivni monitoring“ koja će omogućiti ujednačenost i olakšano praćenje rezultata u realnom vremenu, pod uslovom da provodioci redovno i blagovremeno ažuriraju podatke.
- **Politička i institucionalna otpornost na promjene:** Određeni nivoi vlasti mogu pružati otpor provođenju antikorupcijskih mjera zbog političkih ili drugih interesa, što može oslabiti ukupan napor u borbi protiv korupcije. Stoga je neophodno raditi na jačanju političke volje kroz stalne dijaloge, podizanje svijesti i uključivanje međunarodnih partnera koji mogu izvršiti pritisak na vlasti da dosljedno implementiraju mjere. Uvođenje transparentnosti u rad provodioca i javno objavljivanje rezultata može smanjiti otpor i povećati odgovornost.

¹⁶ Član 10, tačka b) Zakona o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije („Sl.glasnik BiH“, broj: 103/09,58/13)

- **Nedovoljni kapaciteti:** Neki provodioci, mogu imati ograničene resurse, kapacitete ili stručnost za provedbu antikorupcijskih mjera. S tim u vezi, potrebno je osigurati ciljanu podršku kroz obuke, tehničku pomoć i resurse kako bi se kapaciteti ovih institucija ojačali.

Za realizaciju strateških ciljeva i aktivnosti institucije/tijela za sprečavanje korupcije u BiH će koristiti finansijska sredstva planirana u okviru svojih redovnih godišnjih budžeta, kao i međunarodnu projektnu i bilateralnu podršku te pomoć eksternih partnera u provedbi specifičnih aktivnosti.

Za više informacija:

**Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije
Sektor za koordinaciju borbe protiv korupcije**

*Dabrobosanska 26-28
71 123 Istočno Sarajevo
Bosna i Hercegovina*

Kontakt osobe u Agenciji:

Mirela Tomić, stručni savjetnik za nadzor i procjenu provedbe strategija i akcijskih planova
Tel: Tel: 057/490-554 e-pošta: mirela.tomic@apik.ba

Ilfet Vejo, stručni savjetnik za nadzor i procjenu sprovođenja strategija
Tel: 057/490-553, e-pošta: ilfet.vejo@apik.ba

